

FÖRSLAG TILL
MÅL OCH BUDGET 2022-2023
FRAMTIDSLYFT HANINGE
MITTENSAMARBETE FÖR HANINGE, 2021-05-07

Fullmäktiges vision och mål
Driftbudget 2022
Ekonomisk plan och investeringsbudget 2022-2025

Framtidslyft Haninge

**- Välfärd, utbildning och dynamisk tillväxt.
Tillsammans bygger vi ett starkare Haninge för framtiden.**

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
1.1 Vision	4
1.2 Vår värdegrund	4
1.3 Politisk inriktning – politisk plattform	4
2. Kommunens verksamhetsstyrning	7
2.1 Mål- och resultatstyrning	8
2.2 God ekonomisk hushållning i kommunen	10
2.3 Kommunens kvalitetsstyrning	11
2.4 Riskanalys och Intern kontroll	12
2.5 Kommunens styrdokument	13
2.6 Modell för portföljstyrning	13
2.7 Ansvarsfördelning mellan politik och förvaltning	14
3. Mål för mandatperioden	15
3.1 Strategiska mål för Ett gott liv i Haninge	15
3.2 Målområde Miljö och samhälle	16
3.3 Målområde Medborgare	18
4. Ekonomiska driftramar per nämnd och bolag	20
4.1 Kommunstyrelsen	21
4.2 Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden	26
4.3 Grund- och förskolenämnden	27
4.4 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	28
4.5 Idrotts- och fritidsnämnden	29
4.6 Kultur- och demokratinämnden	30
4.7 Socialnämnden	31
4.8 Stadsbyggnadsnämnden	32
4.9 Äldrenämnden	33
4.10 Kommunala bolag: Tornberget AB och Haninge Bostäder AB	34
5. Investeringsbudget för 2022 och plan för 2023-2025	35
5.1 Kommunstyrelsen	37
5.2 Grund- och förskolenämnden	37
5.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	39
5.4 Idrotts- och fritidsnämnden	39
5.5 Kultur- och demokratinämnden	40
5.6 Socialnämnden	40
5.7 Stadsbyggnadsnämnden	41
5.8 Äldrenämnden	41
5.9 Kommunala bolag: Tornberget AB	42
6. Ekonomisk plan 2022-2024	43
6.1 Resultatprognos	44
6.2 Balansprognos	44
6.3 Finansieringsanalys	45

7. Regler för ekonomi- och verksamhetsstyrning	46
7.1 God ekonomisk hushållning	46
7.2 Finansiella indikatorer för god ekonomisk hushållning	46
7.3 Resultatutjämningsreserv (RUR)	47
7.4 Konkurrensutsättning genom upphandling eller kundval	48
7.5 Mandatperiodens program för uppföljning och tillsyn av privata och kommunala utförare	51
7.6 Interna resultatenheter	53
7.7 Lokalförsörjning	53
7.8 Delegationsordning och attestreglemente	55
7.9 Drift- och investeringsbudget	55
7.10 Förvaltningsledningens rapporteringskyldighet	57
7.11 Uppföljning och återsrapportering	58
Bilaga Indikatorer för fullmäktiges mål	59

1. Inledning

1.1 Vision

Haninge ska vara en attraktiv och inkluderande kommun som drivs av viljan att alltid bli bättre. Här ska personer med olika bakgrund och ambitioner ges möjlighet att utvecklas och förverkliga sina drömmar.

I Haninge ska företag växa och människor finna bostad, arbete och livskvalitet. Vi ska bygga ett långsiktigt hållbart samhälle och värna miljön för att ge trygghet till kommande generationer. Barn och unga i Haninge ska ha framtidstro och förberedas för framgångsrika liv.

Vi ska vara en kommun där varje individ känner trygghet genom livets alla skeden. Omsorgen ska vara både nära och närvarande genom att medborgarna är delaktiga. I Haninge ska vi bygga ett samhälle där vi ser, stödjer och tar hand om våra medmänniskor efter var och ens behov.

1.2 Vår värdegrund

All verksamhet som bedrivs i Haninge kommun vilar på en tydlig värdegrund.

Värdegrunden säkerställs genom att varje medarbetare vet vad Haninge kommun står för. Haninge kommuns värdegrund är att:

- Verksamheten präglas av långsiktigt hållbar utveckling med fokus på människa och samhälle.
- Ständigt arbeta för medborgarna samt förbättra och utveckla verksamheten utifrån uppdraget med ansvar för helheten.
- Bemöta våra medborgare med professionalitet och respekt.
- Värna om kommunens resurser genom god ekonomisk hushållning där medarbetaren utgör vår viktigaste tillgång.

1.3 Politisk inriktning – politisk plattform

Ett år med covid-19-pandemin har ställt Sverige och Haninge inför nya och stora utmaningar. För att möta dagens och morgondagens utmaningar krävs en politik med framtidstro som med tillförsikt ser möjligheter i en föränderlig omvärld.

Alla barn och unga har rätt till en bra start i livet och en god utbildning. Våra allra yngsta ska ges god omsorg på våra förskolor utifrån de behov som just de har. Haninges grund- och gymnasieskolor ska präglas av trygghet, studiero och högt kunskapsfokus. Genom att rusta dagens elever lägger vi grunden för framtidens Haninge. Ett långsiktigt arbete behöver påbörjas för att sänka andelen barn per pedagog i Haninges förskolor.

Det långsiktiga målet är att alla elever ska bli rustade för att själva ta kontrollen över sina liv. Att gå ut grundskolan med godkända betyg och därifrån via gymnasiet ta steget ut i vuxenlivet är en viktig del i att kunna forma sitt eget liv. Psykisk hälsa och goda studieresultat går ofta hand i hand med fysisk aktivitet. Kommunen ska fortsätta ge Haninges unga möjligheter till meningsfulla aktiviteter och mer rörelse även under skoldagen. Alla människor har olika förutsättningar och genom en god resursfördelning kan vi säkerställa att alla elever får chans att klara sin skolgång efter egen förmåga. Haninge ska utveckla och bredda sitt utbud av vuxenutbildning och yrkesutbildningar för att matcha arbetsmarknadens behov.

En grundförutsättning för att möta framtiden är att människor snabbare kommer ut i egen försörjning. Arbetslösheten har ökat, i synnerhet bland unga vuxna. Varje arbetsför människa som inte jobbar, är en förlust för såväl samhället som individen. Vi behöver rusta

människor för en allt mer flexibel arbetsmarknad, öka möjligheterna för ungdomar att få ett första jobb och hjälpa företag att skapa fler arbetstillfällen.

Haninges företag ska ges ännu bättre förutsättningarna för att växa och utveckla sin verksamhet. Fler företagsområden behöver etableras i kommunen. Det lokala näringslivet och Haninges småföretag är garanten för tillväxt och fler skapade arbetstillfällen. Samverkansformer och handlingsplaner mellan förvaltningar och externa aktörer ska fortsätta att utvecklas och implementeras för att genomföra kommunens arbetsmarknadsstrategi.

Haninge ska fortsätta sitt långsiktiga och målmedvetna trygghetsarbete. En kombination av direkta trygghetsåtgärder i det offentliga rummet och förebyggande insatser är det som skapar en varaktig förändring. Med samhällets gemensamma resurser i samverkan med ideella och privata aktörer kan Haninge nå resultat i trygghetsarbetet. Kommunen ska fortsätta hjälpa till att stärka familjer i behov av stöd samt intensifiera arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. Kultur- och fritidsaktiviteter är en viktig del för invånarnas delaktighet i samhället och ska komma fler till del. Arbetet med att på olika sätt motverka våld i nära relation och hedersrelaterat våld är en fråga där kommunen kommer att intensifiera sitt arbete. Framgång i detta bygger vi tillsammans med myndigheter, föreningar, företag och invånare, såväl barn som vuxna.

Haninge fortsätter sin utvecklingsresa från förort till stad som en av åtta regionala stadskärnor i Stockholmsregionen. Vi ska möta efterfrågan på bostäder och uppnå de tillväxtmål som ligger framför oss, samtidigt som vi ska skapa hållbara och trygga livsmiljöer. Kommunen ska fortsätta arbetet för blandade upplåtelseformer i bostadsbyggandet och ett varierat byggande i alla kommundelar. I takt med att Haninge växer ska service och infrastruktur följa kommunens utveckling. Det förutsätter att vi fortsätter att påverka i de regionala frågor som berör vår kommun, inte minst vad gäller stora infrastruktursatsningar.

Haninge ska växa hållbart, både ekologiskt och socialt. En genomtänkt samhällsplanering motverkar segregation och leder till goda livsmiljöer i hela Haninge. Stora planuppdrag fortsätter för att integrera kommundelarna, där fokus ligger på att bygga trivsamma miljöer för livets alla skeenden. Haninge ska möta behov hos de yngsta såväl som hos de allra äldsta kommuninvånarna. Haninge ska värna sin unika identitet med sin närhet till både natur, kultur och skärgård samtidigt som vi utvecklar vår stadsmiljö. Tillgängligheten till dessa områden ska fortsätta att utvecklas, liksom möjligheterna för gång- och cykelvägar. Haninges natur, skärgårdsmiljö och biologiska mångfald ska värnas och fossilfri energiproduktion även framöver prioriteras.

Haninge kommun befinner sig i en region där rörligheten på arbetsmarknaden är stor vilket för med sig utmaningar där större satsningar måste göras på att vara en attraktiv arbetsgivare. Medarbetarna inom samtliga kommunala verksamheter är kommunens största tillgång. Haninge kommun ska vara en arbetsgivare som kännetecknas av god arbetsmiljö, jämställdhet och likvärdighet där heltid som norm fortsatt ska råda. Våra arbetsplatser ska erbjuda goda villkor och förmåner, verka utvecklande och präglas av ett gott ledarskap. Kompetensförsörjningen ska hålla en genomgående hög nivå. Utifrån detta stärker vi våra förutsättningar att som arbetsgivare kunna rekrytera morgondagens medarbetare likväl som vi behåller dagens medarbetare. Medarbetarengagemangets förutsättningar ska fortsätta stärkas och genom detta kan vi minska personalomsättningen och stärka kompetensförsörjningen. Det är genom våra medarbetare som vi som kommun kan ge våra

medborgare god samhällsservice Arbetet med att framtidssäkra hela den kommunala koncernen ska alltjämt fortsätta och utvecklas.

Vi i Mittensamarbetet har för den här mandatperioden kommit överens om en politisk plattform med fyra utgångspunkter för vår politiska vilja. Detta tar sig bland annat uttryck i 88 olika punkter av konkreta aktiviteter, utredningar och viktiga regionala samverkansfrågor. Även om det återstår en del arbete med detta, kan vi samtidigt konstatera att vi kommit en lång bit på väg och den här budgeten är nästa viktiga steg.

Politisk plattform, resultat per maj 2021					
Status	Ej påbörjad	Påbörjad	Färdig	Väntar	S:a
<i>Ett Haninge som är öppet och demokratiskt</i>					
		4	4		8
<i>Ett Haninge som är ekologiskt hållbart</i>		3	4		7
<i>Ett Haninge som fortsätter att utvecklas</i>		8	15		23
<i>Ett Haninge som håller ihop</i>		17	23		40
<i>Regionala frågor</i>		1	7	2	10
Totalt		33	53	2	88

Morgondagens välfärdsutmaningar kräver också mer utvecklade arbetsmetoder, tillvaratagande av digitaliseringens framsteg och ökad innovationstakt. Dessa ska tillvaratas där de gör nytta och bli en allt mer integrerad del i verksamhetsutvecklingen, vilket i sin tur bidrar till ökad service, högre kvalitet och att viktiga mänskliga resurser frigörs för att kunna ge utrymme för fler mänskliga möten.

I ett växande Haninge med blick mot framtiden är investeringsbehoven stora. Vår gemensamma välfärds behov skall tillgodoses genom en ansvarsfull ekonomisk politik som tar höjd för morgondagens utmaningar. Tidigare års goda ekonomiska hushållning och gårdagens ansvarstagande politik har gett oss utrymme för de satsningar vi gör idag.

Meeri
Wasberg (S)

Tobias
Hammarberg (L)

Petri
Salonen (C)

Martin
Strömvall (KD)

2. Kommunens verksamhetsstyrning

Haninge kommuns verksamhetsstyrning bygger på kommunens vision och värdegrund. Styrningen syftar till att stödja kommunens arbete med att använda befintliga resurser effektivt och tillhandahålla tjänster av god kvalitet.

Tillit är en ledningsfilosofi som innebär att vi väljer att lita på att människor i kärnverksamheten har kunskap, omdöme och vilja att utveckla samt genomföra sitt arbete på ett bra sätt utan detaljstyrning och att organisationens viktigaste uppdrag är att skapa förutsättningar utifrån behoven i mötet mellan medarbetare och medborgare.

För att uppnå bästa effektivitet och nytta krävs ett kommungemensamt agerande och koncernövergripande synsätt. Kommunstyrelsen och dess förvaltning har därför ett särskilt ansvar att samordna nämnderna och förvaltningarna samt kommunala bolagen.

Verksamhetsstyrningen består av två delar. Den ena delen är mål- och resultatstyrning. Den andra delen är kvalitetsstyrning. Mål- och resultatstyrningen fokuserar på långsiktiga mål och resultat. Kvalitetsstyrning är ett arbete som sker i årliga processer men även dagligen med ständiga förbättringar. I nedanstående bild förklaras skillnaderna översiktligt.

Verksamhetsstyrning

KVALITETSSTYRNING

Syfte:

Skapar löpande utveckling genom ständiga förbättringar i verksamheterna

Tillvägagångssätt:

Identifierar förbättringsområden och avvikelser. Systematisk uppföljning sker löpande

Nytta eller effekt:

Omedelbara aktiviteter eller aktiviteter på längre sikt för att justera kvaliteten där service och tjänster inte når accepterad nivå

MÅL- OCH RESULTATSTYRNING

Syfte:

Bidra till att uppfylla fullmäktiges mål och samlar organisationen inför större övergripande förändringar

Tillvägagångssätt:

Prioritera långsiktiga mål, besluta ekonomiska ramar och finansiering. Följa upp resultat och bedöma om mål uppfyllts

Nytta eller effekt:

Fokus på aktivitet och resultat för att nå fullmäktiges mål

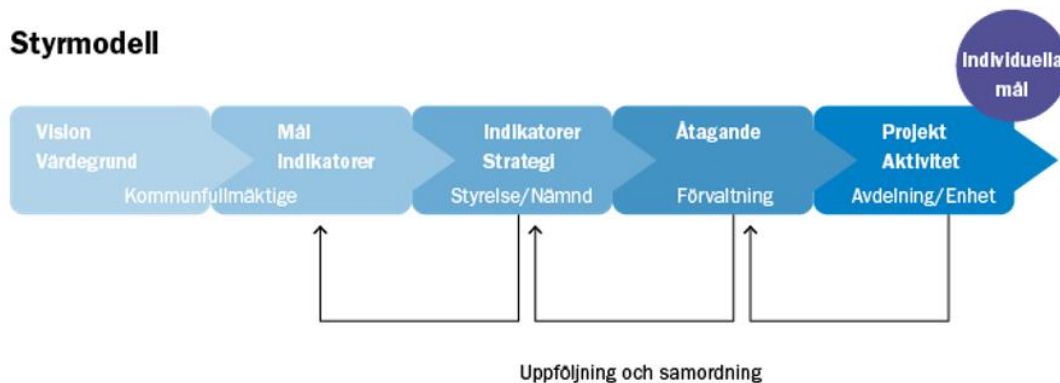

2.1 Mål- och resultatstyrning

Genom de mål som antagits av kommunfullmäktige ska kommunen arbeta för att uppnå kommunens långsiktiga vision. De förändringar som ska uppnås under mandatperiod förtydligas i fullmäktiges indikatorer med årliga målvärden. Nämnd och styrelse prioriterar inriktning för att påverka indikatorernas värden och bidra till måluppfyllnad. Utifrån prioriteringarna formuleras åtaganden, aktiviteter och projekt i förvaltningar och bolag. På så vis säkerställs att kommunfullmäktiges mål får genomslag i hela organisationen och att kommunkoncernen strävar i samma riktning.

Arbetet med mål- och resultatstyrningen sker genom den styrmodell som illustreras i nästa bild.

Kommunfullmäktiges vision och värdegrund

Det finns en vision i kommunen som omfattar hela kommunen. En vision är ett önskat läge som kommunen vill uppnå på lång sikt. Visionen finns i Mål och budget. Nämnder, andra politiska organ och verksamheter ska inte formulera egna visioner.

Värdegrunden är ett gemensamt förhållningssätt som handlar om vad kommunen tycker är rätt, önskvärt och viktigt att leva upp till. Värdegrunden gäller alla kommunens verksamheter. För flera verksamheter ska även en nationell värdegrund beaktas. Äldrenämnden har därför fastställt en lokal värdegrund utifrån kraven i socialtjänstlagen.

Kommunens helägda bolag kan ha egna visioner eller värdegrunder om det inte strider mot kommunens vision och värdegrund.

Kommunfullmäktiges målområden och utvecklingsmål med indikatorer

Fullmäktige fastställer målområden och utvecklingsmål (benämns mål i texten) som omfattar hela kommunen. Målområden och mål gäller för hela mandatperioden. Fullmäktiges mål finns i Mål och budget.

Målen ska förtydliga politiska prioriteringar för mandatperioden. För att få en tydlig styrning måste målen vara tydliga och inte öppna för tolkningar. Målen ska vara möjliga att uppnå och inte uppfattas som en vision. Målen ska peka ut en önskad förändring eller utveckling som ska uppfyllas under mandatperioden.

Målen ska inte vara en definition av ett lagkrav, om det inte handlar om en högre ambitionsnivå än det som lagen anger.

Målen ska anpassas utifrån kommunens ekonomiska förutsättningar.

I Mål och budget pekar fullmäktige ut vilken/vilka nämnder och bolag som är ansvariga för varje mål. Antal mål per nämnd och bolag bör inte vara fler än tre för att få en tydlig prioritering.

Varje mål i fullmäktiges mål och budget följs upp med indikatorer som har målvärden för varje år under mandatperioden. Målvärdet ska vara realistiskt att uppnå. Indikatorn ska kunna påverkas av kommunens verksamheter och vara valida, vilket innebär att de ska belysa det som målet syftar till. Antalet indikatorer per mål bör inte överstiga tre.

Indikatorer ska vara vedertagna, d.v.s. bygga på kunskap och beprövad erfarenhet. De ska mätas på ett tillförlitligt sätt i system som samlar in data på ett likartat sätt år efter år. Indikatorer ska finnas tillgängliga och publicerade i offentliga dataregister. De bör mätas årligen eller vartannat år.

Varje indikator ska följas upp när nytt utfallsvärde finns. Vilken nämnd eller bolag som är ansvarig respektive medverkande för en indikator anges i bilaga till Mål och budget. Indikatorer ska följas upp, nya värden analyseras och bedöma om det har bidragit till måluppfyllelse samt ange om det finns en utvecklingstrend eller inte.

I uppföljningar bedöms om målen har uppnåtts helt, delvis uppfyllt, på väg att uppfyllas eller inte uppfyllt. Analys av indikatorer för målet blir grunden för nämndens och kommunens måluppfyllelse.

Utöver mål och budget har fullmäktige fastställt långsiktiga mål för kommunen som finns i övergripande planer och program. Exempelvis kommunens översiktsplan, kulturmiljöprogram och klimat- och miljöpolitiska programmet.

Kommunfullmäktiges strategiska uppdrag

Strategiska uppdrag ska utgå ifrån politiska prioriteringar och ska komplettera kommunfullmäktiges mål, styrdokument och politisk plattform. Strategiska uppdrag kan användas när övriga styrsignaler (mål, indikatorer, budgetram, styrdokument) inte är tillräckliga.

Uppdrag ska genomföras under mandatperioden eller under en kortare tid. Fullmäktiges strategiska uppdrag anges i första hand i Mål och budget. Under löpande år kan fullmäktige ge både kommunstyrelsen och nämnder nya uppdrag. Finansiering av uppdrag ska anges i beslutet.

Uppdrag ska ha ett tydligt syfte eller problem som ska lösas. Uppdrag ska inte avse verksamhet av löpande karaktär eller sådant som styrs av lagkrav. Det ska inte handla om mindre uppdrag som egentligen är en aktivitet.

Uppdrag till bolagen ges i form av ägardirektiv.

Indikatorer eller strategier för nämnd och bolag

Nämnder och bolag ska i första hand använda indikatorer för styrning. De indikatorer som nämnden eller bolaget är ansvarig för (enligt Mål och budget) ska ingå nämndens/bolagets uppföljning och styrning.

I andra hand kan nämnd/ bolag besluta om andra indikatorer som verksamheten ska kunna påverka. Dessa indikatorer ska uppfylla samma kriterier för kommunfullmäktiges indikatorer. Alla indikatorer ska ha beslutade målvärden för varje år.

Om relevanta indikatorer saknas ska nämnden prioritera den strategi som ger mest effekt.. Strategin blir en kvalitativ prioritering istället för en indikator med målvärden. För vissa mål finns det kommunövergripande strategier i långsiktiga styrdokument som kan påverka.

Ett exempel är det klimat- och miljöpolitiska programmet Den politiska plattformen anger inriktningar som ger vägledning.

Indikatorer med målvärden och strategier gäller för hela mandatperioden och omprövas årligen i strategi- och budgetarbetet. Indikatorer och strategier som bedöms få mest effekt i förhållande till insatsen ska användas. För många styrsignaler ger minskad tydlighet och effekt.

Strategisk planering i förvaltningar och bolag

För hela kommunkoncernen

Utifrån politiska styrsignaler i mål och uppdrag, analyser av resultat fortsätter den strategiska planeringen för koncernen i tjänstemannaledningen (dvs kommundirektörens ledningsgrupp).

Det innebär att identifiera och prioritera områden, uppdrag där förvaltningar och bolag behöver samarbeta för att nå effekter. Kommundirektörens ledningsgrupp tar fram en koncerngemensam plan för hela mandatperioden. Den koncerngemensamma planen kan delas upp i etapper.

Planering för förvaltningar och bolag

Därefter fortsätter planeringen inom en förvaltning/bolag. Den utgår ifrån nämndens politiska styrning, koncerngemensamma prioriteringar, egna utvecklingsbehov och interna styrning ger grund för förvaltningens verksamhetsplan (affärsplan för bolag).

Förvaltningens plan avser det kommande året eller åren. I verksamhetsplanen finns åtaganden som förvaltningen förbinder sig att genomföra. Ett åtagande kan beskrivas som en förpliktelse som ska göras under bestämd period. Ett åtagande pågår vanligen under ett till två år.

Åtaganden delegeras till avdelnings- och eventuellt verksamhetschefer för verkställighet.

Ett åtagande kan konkretiseras i aktiviteter om det underlättar planering, genomförande och uppföljning. Varje förvaltning beslutar om aktiviteter behövs för styrning av mål.

Planen innehåller även koncerngemensamma prioriteringar för hela koncernen som förvaltningen ska arbeta med.

Förvaltningsplan fastställs av förvaltningschef. Verksamhetsplaner för avdelningar och enheter tas fram och fastställs av ansvarig chef.

All planering ska rymmas inom de ekonomiska ramarna.

2.2 God ekonomisk hushållning i kommunen

God ekonomisk hushållning i Haninge kommun innebär att finansiella strategiska mål formuleras, beslutas och uppnås samt att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsenligt och effektivt. God ekonomisk hushållning handlar om att styra ekonomin både i ett kortare och i ett längre tidsperspektiv för att säkerställa att varje generation bär sina egna kostnader. Normalt sett ska ekonomin visa ett positivt resultat på en nivå som gör att förmögenheten inte urholkas av inflation eller av för låg självfinansieringsgrad av investeringar.

God ekonomisk hushållning handlar även om att kommunens verksamheter ska bedrivas på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Verksamheten ska vara långsiktigt hållbar vilket innebär att dagens behov ska tillgodoses utan att begränsa kommande generationers möjligheter till utveckling, både ur ett ekonomiskt och ur ett verksamhetsmässigt

perspektiv. Det är därför viktigt att det finns marginaler i ekonomin, att resurserna används på effektivaste sätt och att investeringar sker på ett ansvarsfullt sätt.

Inriktningsmål för god ekonomisk hushållning

- I samband med kommunfullmäktiges årliga budgetbeslut ska långsiktiga mål och inriktningar i riktlinjer för god ekonomisk hushållning ligga till grund för de avvägningar som görs när den ekonomiska strategin konkretiseras och formuleras för budgetperioden. Analys av följsamheten till de långsiktiga målen, inriktningsmålen för god ekonomisk hushållning och de ekonomiska strategier och mål som formuleras i kommunfullmäktiges årliga budgetbeslut sker inom ramen för den ordinarie budget- och uppföljningsprocessen.
- Haninge kommuns verksamheter ska bedrivas på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Verksamheten ska vara långsiktigt hållbar för dagens och kommande generationers medborgare, besökare, näringsliv och föreningsliv. Det innebär att dagens behov ska tillgodoses utan att begränsa kommande generationers möjligheter till utveckling, både ur ett ekonomiskt och ur ett verksamhetsmässigt perspektiv
- Haninge kommun ska ha god kvalitet i kommunens verksamheter och en välskött och stabil kommunal ekonomi i balans, vilket är en förutsättning för att kommunen ska fortsätta att utvecklas.
- Skatteuttaget ska inte vara högre än nödvändigt och det kommunala överskottsmalet ska värnas.
- Haninge kommun ska över tid eftersträva resultatöverskott i förhållande till kommunens skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning som är förenliga med kommunens långsiktiga inriktningar och ekonomiska strategier.
- Haninge kommun ska över tid säkerställa att investeringsvolymerna är förenliga med kommunens långsiktiga finansieringsförmåga. Kommunen bör därför eftersträva att en stor andel av nettoinvesteringarna finansieras med årets resultat och avskrivningar, så att kommunen i möjligaste mån kan finansiera investeringar utan att låna eller minska egna medel. Därmed behålls det finansiella handlingsutrymmet inför framtiden.
- Haninge kommun ska över tid bedriva stadsutveckling och exploatering inom ramen för god ekonomisk hushållning. Kommunen bör därför i samband med betydande beslut om att ingå långsiktiga åtaganden i alla former eller att avyttra egendom, värdera de finansiella konsekvenserna för kommunens förmåga att upprätthålla god ekonomisk hushållning.
- Haninge kommun ska över tid värdera och säkerställa de finansiella åtaganden som är kopplade till ägandet av kommunens bolag

2.3 Kommunens kvalitetsstyrning

Kvalitetsarbete är att kontinuerligt arbeta med utveckling och förbättringar inom alla verksamheter. Det är ett arbete som sker i årliga processer men även i det dagliga arbetet med ständiga förbättringar. Om en verksamhet inte når en accepterad kvalitetsnivå krävs insatser på både kort och lång sikt för att justera kvaliteten. Förbättringar och verksamhetsutveckling kan göras med stöd av digitalisering. Digitalisering och välfärdsteknikens framsteg ska tas tillvara där det gör nytta och ökar kvaliteten för kunden eller medborgaren.

Kommunens kvalitetspolicy fastställdes av kommunstyrelsen i december 2017. I kvalitetspolicyn har kommunen definierat vilken kvalitet som utmärker kommunens tjänster och vad medborgarna kan förvänta sig.

Haninge har fyra kvalitetskriterier som är:

- **Bemötande:** Vi bemöter våra medborgare med stor lyhördhet.
- **Inflytande:** Vi ger våra medborgare inflytande över verksamheten i så stor utsträckning som möjligt.
- **Tillgänglighet:** Vi har korta svarstider och god nåbarhet. Vi beaktar tillgänglighetsaspekter för att underlätta för personer med funktionsnedsättning.
- **Trygghet:** Tydliga beskrivningar av vad medborgare kan förvänta sig, skapar största möjliga trygghet.

Kvalitetsstyrningens fokus är ett kontinuerligt arbete med förbättringar av verksamheter. Arbetsmodellen utgår från det så kallade PDSA-hjulet (engelska; plan, do, study, act):

Kvalitetspolicyn finns på kommunens hemsida.

2.4 Riskanalys och Intern kontroll

Den interna kontrollen syftar till att:

- Mål och beslut som fattats av fullmäktige kring verksamhetens ändamålsenlighet och styrning säkerställs.
- Rapporter och information om ekonomi och verksamhet ska vara tillförlitlig. Verksamheterna ska vara kostnadseffektiva.
- Tillämpliga lagar, föreskrifter och policys ska följas.

Intern kontroll kan sägas vara en kontroll att kontroller görs samt att rutiner finns och följs. Intern kontroll är ett verktyg både för att kunna styra och för kontroll och tillsyn.

Den interna kontrollen är och ska vara en integrerad del av verksamheternas dagliga arbete. Det handlar om att ha en god kontrollmiljö genom tydlighet, ordning och reda, att ha kontroll över och veta hur det går i verksamhet och ekonomi, att rutiner finns och att processer fungerar som avsett.

Genom löpande riskanalyser i verksamheterna inför större förändringar och uppstart av exempelvis projekt, kan risker elimineras och verksamheternas mål nås på avsett sätt. Intern kontroll och styrning innebär även att ta fram förslag till förbättringar och förändringar av verksamheten.

Fullmäktige har fastställt ett reglemente för intern kontroll (2013). Till reglementet finns riktlinjer som förtydligar och anger hur olika moment ska göras. I reglementet beskrivs ansvarsfördelningen mellan kommunstyrelse, nämnd, bolag och förvaltningar. Respektive nämnd är ansvarig för att den interna kontrollen fungerar samt att regler och rutiner utarbetas, efterlevs och följs upp. Krav ställs på att varje nämnd ska göra en riskanalys som grund för sin interna kontrollplan. Internkontrollplanerna ska innehålla mätbara kontrollmoment. Planen är ettårig och ska fastställas av respektive nämnd. Internkontrollplanerna ska följas upp och återrapporteras till nämnd.

Reglementet för intern kontroll finns på kommunens webbsida tillsammans med övriga styrdokument.

2.5 Kommunens styrdokument

Styrdokument är ett verktyg för att omsätta värdegrunden inom olika verksamhetsområden, få ökad enhetlighet och att alla jobbar för samma mål.

Ett styrdokument kan också avse beslut som måste tas enligt lagstiftning, t.ex. kommunallagen, plan- och bygglagen eller skollagen.

Det finns styrdokument som tas fram gemensamt med andra aktörer (kommuner, regioner etc.). I sådana fall kan Haninge kommun inte kräva att den egna styrmodellen ska följas i fråga om benämning, mallar, uppföljning eller annat. Det kan även finnas krav i speciallagstiftning eller branschstandards som måste beaktas. Oavsett om det handlar om flerpartsöverenskommelser, nationellt regelverk eller branschstandards, så bör de integreras på lämpligt sätt i planering, genomförande, uppföljning, utvärdering och återrapportering.

Strukturen för styrdokument i Haninge kommun genomgår för närvarande en omarbeting med syfte att förbättra förutsättningarna att agera enligt den politiska visionen och de övergripande målen. Förslag till ny struktur måste fastställas av kommunfullmäktige för att därefter implementera beslutet.

2.6 Modell för portföljstyrning

Portföljstyrning är en metod för att ge tjänstemannaledningen kontroll över organisationens projekt. Genom portföljstyrning kan kommunen maximera nyttan samtidigt som riskerna begränsas. Till skillnad från projektledning så handlar portföljstyrning inte bara om att göra rätt inom projektet utan framför om att göra rätt projekt. Utan effektiv portföljstyrning ökar risken att fel projekt påbörjas, att påbörjade projekt inte håller sig inom sina tids- och kostnadsramar, samt att projekten inte levererar det förväntade värdet. Portföljstyrningen kan också underlätta samordning av projekt och resurstilldelning.

Kommunen har behov av att skapa en gemensam överblick av koncernens utveckling i syfte att kunna styra och prioritera, samordna över förvaltning- och bolagsgränser för att säkerställa nytta. För Haninge kommun är portföljstyrningen ett verktyg som bidrar till att möjliggöra kommunens tillväxt från förort till stad.

Det finns två portföljer. Tillväxtportföljen omfattar tillväxten från förort till stad genom att bygga enligt Översiktsplan 2030. Utvecklingsportföljen omfattar organisationens effektivitet och kompetens, en förutsättning för tillväxt. Inom portföljerna samordnas projekt och uppdrag i program i syfte att öka samordning och effektivitet.

2.7 Ansvarsfördelning mellan politik och förvaltning

Det politiska ansvaret

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ som fattar beslut om mål och fördelar ekonomiska ramar utifrån politiska prioriteringar. Den tilldelade ramen ska rymma nämndernas/bolagens verksamhet under budgetåret. Kommunstyrelsen är kommunens högsta verkställande organ och svarar för samordning och tillsyn av nämnderna.

Nämnderna och styrelserna ska genomföra verksamheten utifrån fullmäktiges mål och uppdrag, följa upp och återrapportera enligt direktiv. Kommunens styrdokument ska beaktas i nämndernas och styrelsernas arbete. Respektive nämnd ansvarar inför kommunstyrelse och kommunfullmäktige för att den av kommunfullmäktige beslutade budgeten inte överskrider.

Övriga politiskt tillsatta organ styrs av fastställt reglemente eller särskilda direktiv.

Förvaltningarnas ansvar

Kommundirektören är chef över och leder förvaltningschefernas arbete med de kommungemensamma frågorna. Förvaltningscheferna och VD för kommunens bolag (Tornberget AB, Haninge Bostäder AB) ingår i kommundirektörens ledningsgrupp. Kommundirektören är också förvaltningschef för kommunstyrelseförvaltningen.

Förvaltningschefens uppdrag är att leda förvaltningens arbete. Förvaltningschefen har även ett ansvar för kommunen som helhet och att genomföra åtgärder som är nödvändiga för kommunens bästa.

Varje förvaltningschef utser en förvaltningsledning vars uppgift är att:

- Verkställa beslut
- Understödja det politiska styrsystemet, så att dess intentioner och värderingar får genomslag.
- Tydliggöra ansvar och befogenheter i organisationen.
- Se till att information och kommunikation fungerar både i och utanför förvaltningen.
- Initiera och uppmuntra till utvecklingsinsatser och i övrigt skapa förutsättningar för en effektiv verksamhet.

Kommunens anställda verkar för att uppfylla målen genom att fatta verksamhetsbeslut inom ramen för resurser och kompetens. Respektive chef är ytterst ansvarig för att verksamheten bedrivs i enlighet med gällande lagstiftning och politiska mål.

3. Mål för mandatperioden

3.1 Strategiska mål för Ett gott liv i Haninge

Haninge har två målområden för ett gott liv i Haninge; Miljö och samhälle respektive Medborgare.

Målområdet **Miljö och samhälle** handlar om att skapa ett ekologiskt och socialt hållbart samhälle både för dagens och kommande generationers medborgare, besökare, näringsliv och föreningsliv.

Målområdet **Medborgare** har fokus på medborgarnas intressen så att de upplever fördelar med att bo, växa upp, utbilda sig och åldras i Haninge. Det är viktigt med ett gott bemötande till våra medborgare, då kommunen levererar välfärd och service.

De två målområdena innehåller två respektive tre strategiska förändringsmål. För varje mål anges nämnd eller bolag som är berörda, antingen som ansvariga för målet eller medverkande. Till varje mål finns indikatorer med årliga målvärden som ska uppnås.

3.2. Målområde Miljö och samhälle

Mål 1 I Haninge ska miljö- och klimatarbetet vara i framkant

Haninge bidrar till renare luft, marker, vatten och giftfria miljöer. Fossilfria resor och transporter i kommunen ska öka.

På längre sikt (år 2025) ska kommunens resor och transporter vara fossilfria enligt det klimat- och miljöpolitiska programmet. Alla resor i Haninge som geografiskt område ska vara fossilfria år 2030. År 2030 ska även energianvändningen i kommunala lokaler och bostäder ha reducerats med 20 % jämfört med år 2020.

Naturvärden, biologisk mångfald och ekologiska spridningssamband ska skyddas och utvecklas. Kommunens verksamheter ska utgå ifrån ett tydligt ekologiskt hållbarhetsperspektiv.

Ansvariga för målet är samtliga nämnder och bolag. Undantag är näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden och Södertörns överförmyndarnämnd. Kommunstyrelsen har en samordnande roll.

Mål 1 Indikatorer	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Mål 2023
KF Utsläpp av växthusgaser från kommunens resor och transporter (ton)*		936	379		468	312
KF Energianvändning i kommunala lokaler (kWh/m ²)**	168	163	158		-4%	-6%
KF Energianvändning i kommunala bostäder (kWh/m ²)**	117	114	120		- 1%	- 1%
KF Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling (%)***	31%	31%			40%	42%

* beräkningsmetod har förändrats, vilket har gett ändrade värden från 2019

**beräkning ändrad så att värden avser procentuell minskning per år. Gäller från 2021. Till och med är det antal kWh/m² som har beräknats.

*** inklusive biologisk behandling. Värden för 2020 publiceras i oktober 2021

Mål 2 I Haninge ska tillväxten ske på ett hållbart sätt

Bostadsområden ska omfatta olika boendeformer och infrastruktur, parker och tillgång till kommunens service ska utvecklas i samma takt som bostäder byggs i närhet till kollektivtrafiken. En fungerande arbetsmarknad ska ge fler i arbete. Företag ska utvecklas och vara nöjda med kommunens service.

Ansvariga för målet är kommunstyrelsen, näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, socialnämnden, Tornberget och Haninge Bostäder AB.

Mål 2 Indikatorer	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Mål 2023
KF Nybyggda och ombyggda bostäder (antal per år i genomsnitt)*	541	342			750	750
KF Företagsklimat enligt ÖJ, total, NKI (index)	75	75	76		76	76
KF Förvärvs-arbetande invånare 20-64 år (%)**	80,9%	80,0%			82,5%	83,0%

*värde 2020 klart i maj 2021

**värden 2020 klart i december 2021

3.3 Målområde Medborgare

Mål 3. I Haninge ska medborgarna vara trygga oavsett skede av livet

Medborgaren ska känna sig trygg i Haninge oavsett var i kommunen man bor, bakgrund och ålder. För att skapa trygghet ska kommunal omsorg erbjudas när behov uppstår. Insatser utformas utifrån medborgarens egna förutsättningar. Äldre har tillgång till god omsorg med bibehållet oberoende. Multisjuka, ofta äldre personer, ställer höga krav på fungerande samverkan inom kommunen och med regionen.

Ansvariga för målet är alla nämnder och bolag. Undantag är näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden, Södertörns upphandlingsnämnd och Södertörns överförmyndarnämnd.

Mål 3 Indikatorer	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Mål 2023
KF Elever i åk 5: Jag känner mig trygg i skolan*	82,8%	-	80,0%	-	88,0%	88,0%
KF Trygghets-index, lokal mätning (index)*	1,6	-	1,9	-	1,6	1,6
KF Anmälda brott om skadegörelse per 1000 invånare**	25,5	28,4			23,5	23,0

*mätning sker vartannat år

**värden 2020 klara i oktober 2021

Mål 4. Haninge ska erbjuda en innovativ skola med höga förväntningar som skapar konkurrensfördelar i livet

Det är viktigt att fler elever blir behöriga till gymnasiet och därefter klarar en gymnasieexamen. Risken för att hamna i utanförskap och psykisk ohälsa minskar i en likvärdig och tillgänglig skola. Svenska för invandrare (SFI) är en viktig aspekt av integration och för att komma in på arbetsmarknaden.

Ansvariga för målet är grund- och förskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt socialnämnden.

Mål 4 Indikatorer	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Mål 2023
KF Elever i år 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor (%)	83,0%	86,0%	87,4%		86,0%	87,0%
KF Gymnasieelever med examen inom 3 år, kommunala skolor (%)	51,7%	48,2%	48,1%		55,0%	57,0%
KF Lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera (%)*	42,0%	47,0%			50,0%	52,0%

*status efter 90 dagar. Värden 2020 klara i maj 2021.

Mål 5. I Haninge ska ett attraktivt kultur- och fritidsutbud finnas

Barn och unga ska ha rätt att uppleva och utöva konst och kultur. Demokrati ska värnas och utvecklas för att långsiktigt skapa trygghet och sammanhållning. Fler möjligheter för människor att mötas spontant ska skapas.

Ansvariga för målet är kultur- och demokratinämnden och idrotts- och fritidsnämnden.

Mål 5 Indikatorer	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Mål 2023
KF Andelen ungdomar som upplever att tillgången till kulturaktiviteter är god (%)	60%		73%	80,0%
KF Andelen ungdomar som upplever att tillgången till idrottsaktiviteter är god (%)	78%		80%	80,0%

4. Ekonomiska driframar per nämnd och bolag

Varierade skatteintäkter och kostnader kopplade till volymförändringar visar att en god ekonomisk hushållning är nödvändig för att på såväl kort som lång sikt ha en budget i balans med goda marginaler vilket skapar utrymme för nödvändiga investeringar. Ett resultat bör vara motsvarande minst två procent av kommunens samlade skatteintäkter och generella statsbidrag.

För 2022 budgeteras ett resultat på 166,1 mnkr, vilket motsvarar 3 procent av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag.

Totalt beräknas skatteintäkter och generella statsbidrag för 2022 till 5 693,2 mnkr. Beräkningen utgår från skatteprognosen från Sveriges Kommuner och Regioner, SKR, daterad 2021-04-29. Prognosen bygger på en oförändrad skattesats på 19,68 kr.

SKR:s prognos utgår från en befolkningsökning enligt rikssnittet. Då Haninge växer snabbare än rikssnittet har befolkningsökningen justerats till en ökning med cirka 1 900 invånare från den 1 november 2020 till 1 november 2021. Ovanstående ingår i beräkningen 5 693,2 mnkr.

Med ett resultat på 166,1mnkr och 2022 års budgeterade verksamhetskostnader som beräkningsgrund, summeras de fördelade budgetramarna för 2022 till 5 541,1 mnkr. För 2021 är den sammanlagda ramen i mål och budget 5 188,1 mnkr. Förändringen mellan åren är således en ökning med 353,0 mnkr.

Tornberget sänker hyrorna till kommunen 2022 med 0,5 procent, exklusive kapitalkostnader för nya investeringar 2021-2022. Hyran kan dock skilja mellan olika typer av verksamhetslokaler. De föreslagna budgetramarna för respektive nämnd bygger på en bedömning av kostnaderna för hyres-, volym- och verksamhetsförändringar.

Tabell driftbudget ramar 2022

Nämnder, styrelser	Budget 2021	Ram-förändring	Varav ej ramhöjande	Budget 2022
KF-reserv inkl volymreserv	35 000	-20 000	15 000	15 000
Kommunstyrelsen	247 000	30 400	10 000	277 400
Södertörns upphandlingsnämnd	0	0		0
Södertörns överförmyndarnämnd	0	0		0
Valnämnd	100	4 400	4 400	4 500
Revision	1 600	0		1 600
Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnd	10 400	9 600	4 000	20 000
Äldrenämnden	826 000	36 000	15 000	862 000
Socialnämnden	1 002 000	68 000	20 000	1 070 000
Stadsbyggnadsnämnden	168 000	17 000	5 000	185 000
Grund- och förskolenämnd	2 080 000	145 000	20 000	2 225 000
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	484 000	32 000	10 000	516 000
Idrotts- och fritidsnämnd	142 000	19 100	2 000	161 100
Kultur- och demokratinämnd	82 000	5 000	2 000	87 000
Finansförvaltning	110 000	6 500		116 500
Totalt	5 188 100	353 000	107 400	5 541 100
Skatteintäkter och generella statsbidrag	-5 303 000	-390 200		-5 693 200
Finansnetto	-14 000			-14 000
Resultat	-128 900	-37 200		-166 100
Resultat %	2,4%			2,92%

Anm. 1: Budget på 11 500 tkr avseende centralt finansierad företagshälsövård och friskvård har flyttats från finansförvaltning till KS från och med 2022.

Anm. 2: Inför budget 2022 utökas ramen inom KS budget för trygghetsskapande åtgärder med 3,0 mnkr till 20,0 mnkr, samtidigt förs 4,1 mnkr av dessa medel till IFN för att permanenta trygghetsinsatsen fältassistenter.

4.1 Kommunstyrelsen

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och styrelsens reglemente gäller följande: Kommunstyrelsens uppgift är att på kommunfullmäktiges uppdrag planera, leda, samordna och följa upp hela den av kommunfullmäktige beslutade verksamheten.

Kommunstyrelsen ansvarar bland annat för frågor som gäller kommunens långsiktigt hållbara utveckling och frågor relaterade till barnkonventionen samt övergripande ekonomi- och personalfrågor.

Kommunstyrelsen svarar även för kommunens näringslivsarbete, arbetsmarknadsråd, exploateringsbudget med markinköp och markförsäljningar samt samverkan och kontakt med Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund, Södertörns Brandförsvarsförbund, Samordningsförbundet Östra Södertörn m.fl. Kommunstyrelsen ansvarar även för Haninge som finskt förvaltningsområde samt uppföljning av Södertörns upphandlingsnämnd och Södertörns överförmyndarnämnd.

Kommunstyrelsen har ett samordnande ansvar för centrala utvecklings- och tillväxtfrågor, såväl i fråga om den strategiska utvecklingen som i fråga om konkret genomförande av samhällsbyggnad i form av exploateringsprojekt för bostäder, infrastruktur, verksamhetsområden, företagsetableringar m m.

Driftbudget för Kommunstyrelsen

Ekonomisk ram 2022: 277 400 tkr

Förändring från 2021: +30 400 tkr

Vi har på såväl individ-, grupp och samhällsnivå fått ställa om då nya förutsättningarna avkrävt oss det. Vi har utmanats i hur vi lever våra liv, fattar våra beslut och hur vi tar ansvar – såväl på lång som på kort sikt. I allt detta måste vi se möjligheterna som står inför oss här och nu men även över tid.

Välfärdens utmaningar möter Haninge genom att våga tänka nytt och långsiktigt så att våra gemensamma resurser används där de får bästa möjliga effekt. Haninge kommer på ett tydligt sätt fortsätta arbetet med att motverka alla former av välfärdsbrottslighet. Kommunen ska aktivt motverka uppkomsten av så kallade parallellsamhällen.

Människors möjlighet till arbete och egen försörjning är grunden för Haninges utveckling och välfärd. Arbetslöshet inskränker individens frihet samt är ett slöseri med både människors potential och samhällets resurser. Att inte uppleva sig inkluderas i det sociala sammanhang som exempelvis ett arbete eller deltagande i utbildning innebär kan ha negativ inverkan på människors psykiska hälsa.

Vi ser att arbetslösheten ökar, i synnerhet är gruppen unga vuxna särskilt utsatta på en alltmer konkurrensutsatt arbetsmarknad. Kommunen ska verka för att fler ska ta sig snabbare till egen försörjning och mer behöver göras för att stötta unga vuxna som riskerar att hamna i långvarigt ekonomiskt bistånd. Detta behöver ske dels genom egna kommunala insatser men också genom nära samverkan med arbetsförmedlingen. Kommunen skall samtidigt beakta och planera för att kunna lösa sina egna framtida rekryteringsutmaningar.

För att säkra välfärdens finansiering är tillskapandet av fler faktiska arbetstillfällen av största vikt. Kommunen ska erbjuda goda förutsättningar för både små och stora företag som idag verkar i kommunen eller som i framtiden önskar etablera sig här. Det handlar om att stimulera tillväxten av fler arbetstillfällen lokalt och det sker bland annat genom nära och god samverkan med det lokala näringslivet.

Haninge är en expansiv inflyttningskommun där allt fler människor väljer att bosätta sig, men här ska man också vilja och kunna bo kvar oavsett skede i livet. Bostadsbyggandet är centralt och de bostäder som byggs skall dels bestå av olika upplåtelseformer, olika storlekar utifrån det enskilda hushållets behov och ekonomiska förutsättningar. Ett aktivt planarbete som förstärker arbetet med det vi kallar för livet mellan husen, vilket bland annat innebär att identifiera ytor för rekreation och sociala mötesplatser människor emellan är en viktig folkhälsoaspekt i kommunens utvecklingsarbete.

Haninge ska fortsatt ha ett fokus på tillgänglighet när kommunen växer och utvecklas för att möta individens olika behov och förutsättningar. Haninge ska ha fortsatt höga ambitioner i såväl arbetet med barnkonventionen som det minoritetspolitiska arbetet.

Människors behov av eget boende förutsätter i stor utsträckning egenförsörjning i form av förvärvsarbete. Som ett komplement till uttalade mål om bostadsbyggande i kommunen, är arbetsplatskvoten ett mått att utgå ifrån för att understryka vikten av ett aktivt näringslivsarbete.

Haninge ska växa och utvecklas dynamiskt med beaktade av dess unika kommundelars olika förutsättningar och behov. I Jordbro pågår arbete med nya bostäder, att utveckla ett nytt centrum, en ny högstadieskola och ett allaktivitetshus intill pendeltågsstationen. Liknande utveckling sker i Västerhaninges centrala delar där kommunen möjliggör

utvecklingen av nya bostäder, ett nytt centrum samt en simhall samtidigt som vi värnar kulturmiljön i området.

Arbetet med Haninges stadsutvecklingsplan fortskrider och tar sikte på att utveckla stad i Handen, Vega och Brandbergen. Förutsättningarna att utveckla Torvalla till en integrerad del av den regionala stadskärnan fortsätter med fokus på fler bostäder samt ytor för idrott, kultur och evenemang. Samtidigt behöver kommunen i sin planprocess beakta de demografiska utmaningar som enskilda delar av kommunen står inför.

Det är fortsatt viktigt att bibehålla kommunens höga ambitioner inom det klimat- och miljöpolitiska området när Haninge växer, Haninges klimat- och miljöpolitiska program ska därför aktualitetsprövas.

Den kommunala förvaltningen har ett övergripande ansvar för många viktiga samhällsfunktioner. Arbetet för att framtidssäkra organisationen ska fortgå med beaktandet av koncernövergripande perspektiv. Vi ser ett stort antal digitala lösningar för diverse samhällsfunktioner utvecklats och/eller förstärkts. Den sammanlagda digitala kompetensen i samhället har ökat, likaså behoven och förväntningarna. Människor önskar kunna komma åt många olika former av samhällsfunktioner och tjänster på valfri tid på dygnet, vilket medfört utveckling av nya och bättre samarbetsformer såväl inom som emellan olika nämnder och förvaltningar. Kommunens ansats är att vara lyhörd och tillmötesgående i syfte att möta upp i såväl individers, grupper samt föreningars behov. Verksamhetsnyttan åstadkoms mer långsiktigt när kommunens utvecklingsarbete tar sin utgångspunkt i invånarnas och användarnas behov. Kommunens fortsatta digitaliseringsresa ska intensifieras.

Haninge fortsätter sin resa från förort till stad. För att lyckas med detta arbete krävs ett brett, långsiktigt och tålmodigt engagemang från hela den kommunala tjänstemannaorganisationen där samverkan är av yttersta vikt. Organisationen behöver fortsätta ta ytterligare steg för att säkerställa att de skattemedel vi har att tillgå nyttjas på ett så bra sätt som möjligt genom att alla delar förstärker varandra. Den formella strukturen kan både vara en hjälp eller ett motstånd i att bygga kultur och effektivitet. Till detta kan också adderas förhållandet mellan tjänstemannaorganisationen och den förtroendevalda organisationen, där bland annat ökad samsyn mellan dessa bedöms kunna gynna den utvecklingsprocess som kommunen befinner sig i. Därutöver behöver kommunen ta ytterligare steg vad gäller digitalisering på sådant sätt att olika aktiviteter lösgör resurser som möjliggör strategiska val i det fortsatta utvecklingsarbetet.

I syfte att framtidssäkra organisationen, stärka dess egen kraft att utvecklas och förflytta sitt arbete framåt samt för att nå de effektiviseringar som behövs på ett rättssäkert och enhetligt sätt avsätts särskilda resurser till detta i en innovations- och utvecklingsreserv till kommunstyrelsens förfogande. I arbetet med att hitta synergieffekter behöver kommunstyrelsen ännu tydligare vara den samlande organisationen, likt arbetet med trygghetsåtgärningarna.

Särskilt budgeterade medel i kommunstyrelsen

Trygghetssatsning

Inom kommunstyrelsens budgetram avsätts 20,0 mnkr för att fortsätta den trygghetssatsning som startade 2018. Medlen har avsett åtgärder som kamratstödjare, fortbildning i säkerhet för berörda verksamheter samt andra trygghetsåtgärder som identifierats av trygghetskommissionen. Resurserna för trygghetsteam med fältresurser förs över från kommunstyrelsen till idrott- och fritidsnämnden.

Södertörns överförmyndarnämnd

Överförmyndarnämndens verksamhet finansieras av Nynäshamn, Tyresö, Huddinge, Botkyrka, Salem och Haninge och ska alltid visa ett nollresultat. Eventuella underskott eller överskott hanteras i respektive kommun. För att likställa Haninge med övriga fem kommuner finns anslaget för överförmyndaren inom kommunstyrelsens budget. Nämnden ingår i Haninge kommuns nämndorganisation.

Budget avser Haninges andel av kostnaderna och är 7,1 mnkr år 2021. Nämndens totala omslutning 2021 är 29,0 mnkr och Haninges del av budget för 2022 är oförändrat 7,1 mnkr.

Södertörns upphandlingsnämnd

Upphandlingsverksamheten ingår i en gemensam nämnd, Södertörns upphandlingsnämnd, med Nynäshamns kommun. Nämnden ingår i Haninge kommuns nämndsorganisation. Genom en väl hanterad upphandlingsverksamhet kan kommunens resurser användas mer effektivt samtidigt som det skapar möjlighet till nytänkande och innovationer. Vid upphandling av tjänster ska kommunen ställa krav på entreprenörer vad gäller anställningsvillkor och arbetsmiljö för anställda så långt detta är lagligt möjligt.

Andra prioriterade områden är klimat, miljö, energi, transporter och folkhälsa. Höga och tydliga miljökrav ska ställas vid upphandlingar. Klimataspekten och kvaliteten är viktiga aspekter vid upphandlingar, oavsett vilken vara eller tjänst det gäller.

Budget avser Haninges del och är 11, 5 mnkr för 2021. Finansieringen sker genom att en fördelning av kostnaderna till nämnderna. Nämndens totala omslutning 2021 är 28,9 mnkr. Det exakta beloppet för 2022 har ännu inte fastställts.

Samordningsförbundet Östra Södertörn

Samordningsförbundet Östra Södertörn är ett samverkansorgan mellan Haninge kommun, Tyresö kommun, Nynäshamns kommun, Region Stockholm, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen inom rehabiliteringsområdet.

Försäkringskassans och Arbetsförmedlingens andel av förbundets samlade medel är 50 procent. Region Stockholm bidrar med 25 procent och kommunerna med resterande 25 procent.

Haninges del i finansieringen av förbundet 2021 är 2,2 mnkr. Det exakta beloppet för 2022 har ännu inte fastställts.

Södertörns Miljö- och hälsoskyddsförbund

Södertörns miljö- och hälsoskyddsförbund är ett kommunalförbund där förutom Haninge ingår Nynäshamn och Tyresö.

Haninges del av den totala avgiften till förbundet för 2021 är 7,8 mnkr. Det exakta beloppet för 2022 har ännu inte fastställts.

Södertörns Brandförsvarsförbund

Södertörns Brandförsvarsförbund är ett kommunalförbund med totalt tio kommuner. Medlemskommunerna är Haninge, Nacka, Tyresö, Huddinge, Nynäshamn, Botkyrka, Salem, Ekerö, Södertälje och Nykvarn.

Haninges andel är 16,7 procent och medlemsavgiften för 2021 beräknas till 60,5 mnkr. Det exakta beloppet för 2022 har ännu inte fastställts.

<p>Kommunfullmäktiges reserv Ekonomisk ram 2022: 15 000 tkr</p>	<p>Förändring från 2021: -20 000 tkr</p>
---	--

Medel för 2022 års verksamhet finns avsatta i kommunfullmäktiges reserv.

Kommunfullmäktiges reserv avdelas för att täcka fullmäktiges beredningar samt oförutsedda kostnader såsom volymökningar inom grund- och förskolenämnden, gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden, socialnämnden, äldrenämnden och stadsbyggnadsnämnden. Vid valår ska kommunfullmäktiges reserv även kunna tas i anspråk för att hantera oförutsedda utgifter för de allmänna valens genomförande.

Exploateringsbudget

Haninge kommun präglas av framåtanda och stark tillväxt. För att klara tillväxten på ett ekonomiskt hållbart sätt ska exploateringsverksamheten styras så att intäkterna överstiger kostnaderna. Kommunens försäljning av mark hålls samman av kommunstyrelsen och ska samordnas med kommunens detaljplanearbete och investeringsplanering i nya områden. Kommunens exploateringsbudget fastställs av kommunstyrelsen.

Uppdrag till kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen följande uppdrag:

- Givet erfarenheterna när det gäller förändrade arbetsätt under pandemin ges kommunstyrelsen i uppdrag att:
  - utreda kommunens framtida behov av administrativa lokaler.
  - se över arbetsmiljöarbetet med extra fokus på långvariga effekter av distansarbete.
- Kommunstyrelsen uppdras att framtidssäkra kommunens digitaliseringsarbete genom att identifiera behövliga förändringar i syfte att frigöra resurser samt öka kvaliteten.
- Kommunstyrelsen uppdras att tillsammans med näringslivs och arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden intensifiera arbetet med övergång från försörjningsstöd till arbete.

4.2 Näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden

Nämnden ska främja ett gott näringslivsklimat, minskad arbetslöshet och ökad sysselsättning. Nämnden ska också ge uppmärksamhet till frågor rörande högre utbildning samt främjande av näringslivet och besöksnäringen och dess utveckling.

Näringslivsstrategin utgör en viktig utgångspunkt för nämndens arbete.

Driftbudget för näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden

Ekonomisk ram 2022: 20 000 tkr

Förändring från 2021: +9 600 tkr

Nämnden ska arbeta för att motverka arbetslöshet, särskilt gentemot gruppen unga samt människor som riskerar att under långa perioder stå utanför arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadspolitiken är i grunden ett statligt ansvar, men kommunen bör med olika insatser och stöd komplettera det arbetet för att minska risken för att personer fastnar i långvarigt behov av ekonomiskt bistånd.

Arbetslösheten har stigit vilket innebär att Haninge än mer behöver förstärka möjligheterna att stödja arbetslösa och särskilt de unga. Kommunen ska därför genom ett utvidgat jobbspår stärka deras möjligheter till etablering på arbetsmarknaden i samverkan med arbetsförmedlingen och det lokala näringslivet samt kommunens verksamheter i syfte att stärka den egna kompetensförsörjningen. I samverkan med näringsliv och civilsamhälle ska fler unga erbjudas feriepraktik.

Företagslotsen ska vidareutvecklas för att öka servicen till företagen. Nya företags-etableringar och utveckling av det lokala näringslivet ökar antalet arbetstillfällen och medverkar till en utökad attraktivitet för kommunen samt bidrar till förbättrad service för både haningebor och besökare. Nämnden ska möjliggöra för uppsökande verksamhet till företag i Haninge i syfte att stärka förutsättningarna för en fortsatt utveckling av Haninges lokala näringsliv och tillskapandet av nya jobb.

4.3 Grund- och förskolenämnden

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för grund- och förskolenämnden. Skolformer i Haninge kommun upp till och med årskurs 9 är organiserade under grund- och förskolenämnden: förskoleverksamhet, förskoleklass, grundskola, grundsärskola och fritidshemsverksamhet.

Driftbudget för grund- och förskolenämnden

Ekonomisk ram 2022: 2 225 000 tkr

Förändring från 2021: +145 000 tkr

Bildning och kunskap är de verktyg med vilka individen kan förverkliga sig själv och forma sitt eget liv. Covid-19-pandemin har inneburit stora påfrestningar och tvingat verksamheterna att tänka nytt. En framtidsäkrad skola kräver hög grad av flexibilitet och nya arbetssätt. Skolans övergripande mål nås genom ett systematiskt arbete med digitalisering och innovation för högre kvalitet i undervisning. Digitalisering är ett viktigt sätt att möjliggöra för ett effektivare resursnyttjande i skolans verksamhet. De delar av verksamheten som kan gynnas av digitaliseringen ska ges utrymme att utveckla detta, medans andra delar rustas i mer traditionell anda. Kommunen ska fortsatt arbeta strategiskt och långsiktigt för att vara en attraktiv arbetsgivare som kan rekrytera och behålla befintliga medarbetare.

Kompetenta pedagoger och lärare samt en modern och innovativ pedagogik med individen i fokus är avgörande för undervisningens kvalitet och dess resultat. Rörelse och fysisk aktivitet under skoldagen ska främjas för att förbättra elevernas inlärningsförmåga och koncentration. Haninges förskolor ska erbjuda en god omsorg och pedagogik i syfte att ge Haninges yngsta en trygg och god start i livet. Haninges grundskolor ska sträva efter att alla elever når gymnasiebehörighet. Därför ska resurserna fördelas så att de kommer eleverna till nytta där det bäst behövs. Viktigt är att stötta de elever som har särskilda utmaningar, för att på så sätt ge dem goda förutsättningar att tillgodogöra sig kunskaper.

I Haninges skolor ska ett aktivt värdegrundsarbete bedrivas i syfte att skapa en god skolmiljö där alla elever ska känna sig trygga, respekterade och uppleva studiero. Nolltolerans mot kränkande behandling och mobbing ska råda, varför incidenter omedelbart ska rapporteras och följas upp. I Haninges skolor ska barnens hälsa sättas i det främsta rummet. Jämställdhets- och trygghetsarbetet ska utvecklas kontinuerligt, ett arbete som även kan inkludera ett nära samarbete med eleverna själva. På varje skola ska det finnas god kunskap om hedersproblematik och ett aktivt arbete däremot ska också bedrivas. Elever i behov av särskilt stöd ska tidigt identifieras och erbjudas rätt resurser.

Ramen redovisas exklusive den reserv som lagts hos kommunfullmäktige för att täcka icke prognostiserade volymrisker i pengsystemet samt strukturbidrag för nyanlända. Av ramen utgör cirka 1 960,8 mnkr medel inom pengsystemet, inklusive statsbidrag för maxtaxa. Här ingår även ett strukturbidrag för nyanlända elever, som är volymbaserat för 2022 med 320 elever á 83 725 kronor per elev och år. Resterande medel i övrig ram om cirka 264,2 mnkr ska finansiera anslag för central stödavdelning, grundsärskola, skolskjuts samt central administration. I den övriga ramen avsattes 5,9 mnkr särskilt i budget 2021 för att främja arbetet med en likvärdig skola. I budet 2022 avsätts ytterligare 7,5 mnkr för ett fortsatt, och utökad, arbete med en likvärdig skola.

4.4 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden. I Haninge kommun är följande skolformer organiserade under gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden: gymnasieskola, kommunal vuxenutbildning inklusive svenskundervisning för invandrare, yrkeshögskoleutbildning, särskild utbildning för vuxna och gymnasiesärskola. Vidare har nämnden huvudansvaret för kommunens aktivitetsansvar.

Driftbudget för gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

Ekonomisk ram 2022: 516 000 tkr

Förändring från 2021: +32 000 tkr

Utbildning är nyckeln till framtidens jobb och till människors frihet att forma sina egna liv. Haninge ska fortsätta sitt arbete med att möta dessa behov och möjliggöra ett livslångt lärande. Covid-19-pandemin har utmanat hela Hanyges utbildningsorganisation.

Genom att bedriva utbildning på distans under långa perioder har verksamheten uppvisat styrka och förmåga till god samverkan inom många områden. Skickliga lärare i kombination med en utvecklad digital infrastruktur är en framgångsfaktor för att möta framtidens utmaningar inom gymnasie- och vuxenutbildningen.

Gymnasieexamen har en avgörande inverkan på en ungs möjligheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Haninge ska erbjuda gymnasieutbildningar av hög kvalitet, såväl teoretiska som praktiska program. Idrottsakademier ska fortsätta möjliggöra att elever kan kombinera sina studier med elitidrott. Fortsatta satsningar på ökad rörelse för samtliga elever ska bidra till förbättrade studieresultat och hälsa.

Avhoppet från gymnasiet ska minska och fler elever ska lämna gymnasieskolan med fullständiga betyg inom tre år. Introduktionsprogrammen ska ge de kunskaper som krävs för att varje elev ska ha en möjlighet att läsa vidare på gymnasiet eller kunna välja andra utbildningsvägar. Utbildning är avgörande för en fungerande integrationspolitik.

Stigande arbetslöshet i samhället bidrar till en ökad efterfrågan på vuxenutbildning. Kommunen ska bredda och utöka vuxenutbildningen i syfte att möta invånarnas behov av omställning till nytt arbete. Att omsätta arbetsmarknadsstrategin kommer att vara en viktig del för att vi tillsammans ska kunna se till att fler har en sysselsättning. I detta arbete är det fortsatt viktigt att erbjuda bristyrkesutbildningar.

Arbetet för en trygg skola med insatser för att rusta våra elever inför ett demokratiskt och värdegrundat samhälle fortsätter. En särskild satsning görs under mandatperioden avseende jämställdhetsfrågor. På varje skola ska det finnas god kunskap om hedersproblematik och ett aktivt arbete däremot ska också bedrivas.

4.5 Idrotts- och fritidsnämnden

Nämnden ska bedriva och främja idrotts- och friluftslivet, folkhälsoarbetet samt en meningsfull fritid för unga i kommunen. Nämnden ansvarar för idrotts- och friluftsmiljöer innefattande anläggningar såsom sporthallar, idrottsplatser, simhall och utomhusbassäng samt spontanidrottsytor, badplatser och motionsspår. Nämnden ansvarar även för verksamheten vid simhallen och utomhusbassängen.

Driftbudget för idrott- och fritidsnämnden

Ekonomisk ram 2022: 161 100 tkr

Förändring från 2021: +19 100 tkr

Haninge är en välkommande kommun där varje individ ska ha möjlighet att utvecklas till den man vill vara. Haninge ska ha ett brett och varierat utbud av idrott- och fritidsaktiviteter, som grundas på jämställdhet och tillgänglighet. Förutsättningar för att låta människor med olika bakgrund och olika förutsättningar mötas och gemensamt uppleva saker tillsammans stärker gemenskapen och går i linje med ambitionen att vara ett Haninge som håller ihop.

Våra drottsytor och lokaler ska vara inkluderande och tillgängliga. Idrotts- och fritidsnämnden arbetar för att utveckla en attraktiv, modern och öppen ungdomsverksamhet för att möta ett mer jämställt deltagande bland kommunens unga. Delaktighet, mångfald och tillgänglighet är viktiga perspektiv för att i god dialog kunna utveckla mer verksamhet för fler.

Ökad fysisk aktivitet ska uppmuntras då det stärker folkhälsan. Forskning visar att elever som idrottar generellt presterar bättre i skolan. Den ideella idrottsrörelsen stärker sammanhållningen i samhället och ska värnas. Där erbjuds gemenskap, integration, en möjlighet till att utveckla tolerans för olikheter samt inte minst personlig utveckling.

Föreningslivet dras med utmaningar, inte minst i spåren av covid-19-pandemin. Därför är det viktigt att kommunen tillsammans med föreningsliv och andra aktörer skapar förutsättningar för att uppmuntra fler individer att leva ett fysiskt aktivt liv och tillsammans möta människors varierande behov. Inom detta område är kommunens verksamheter många gånger ett komplement till civilsamhället.

4.6 Kultur- och demokratinämnden

Nämnden ska bedriva och främja kulturverksamhet, samverka med föreningsliv samt följa och främja demokratiutvecklingen i Haninge. Nämnden ansvarar för bibliotek, kulturskola, kulturverksamhet, konsthall, konstutställningar och offentlig konst samt verksamhet inom kulturmiljöområdet. I nämndens ansvar ingår även lokalbokning samt stöd och föreningsbidrag till studieförbund och föreningar inom kulturområdet.

Driftbudget för kultur- och demokratinämnden

Ekonomisk ram 2022: 87 000 tkr

Förändring från 2021: +5 000 tkr

Kultur och bildning är grundläggande för människors självförverkligande och delaktighet i samhället. Genom kulturupplevelser och bildning ökar individens frihet och den demokratiska grunden i samhället stärks. En viktig utgångspunkt är att Haninges kultur- och fritidsliv ska vara jämställt och tillgängligt för alla.

Inkludering och samverkan med civilsamhället behövs och ska prioriteras för att skapa ett levande kulturliv med en mångfald som kommer alla kommuninvånare till del oavsett individens bakgrund eller förutsättningar i övrigt.

Biblioteken ska fortsatt verka för demokratiutveckling och vara tillgängliga mötesplatser för människor i alla åldrar i kommunen. Bibliotekens roll i att stimulera läsning och främja intresset för bildning ska vara fortsatt stark. I den digitala tid vi lever i, ska biblioteken aktivt arbeta med att utöka digitaliseringen men i kölvattnet av det även verka för att öka medvetenheten och kunskapen hos människor att vara källkritiska.

Kulturskolan ska utvecklas med fokus på hög kvalitet, lyhördhet och inkludering som ska främja barn och ungas delaktighet. Med detta rustar vi oss inför att kunna möta såväl dagens som framtidens önskemål och behov. Konstens närvaro ska vara hög och syfta till att i våra offentliga rum stimulera till samtal och lek, samt bidra till trivsamma miljöer.

Under det gångna året har den utåtriktade kulturverksamheten påverkats av covid-19-pandemin och ändrat förutsättningarna för kulturlivet. För att nå ut till kommuninvånarna på ett smittsäkert sätt arbetar nämnden ständigt med att anpassa verksamheterna efter rådande omständigheter.

Nämnden fortsätter aktivt arbetet med att komplettera, stödja och underlätta för kommunens föreningar och stimulera till verksamhet även under pandemin, exempelvis genom digitala lösningar.

4.7 Socialnämnden

Utöver vad som stadgas i kommunallag och speciallagstiftning gäller följande för socialnämnden enligt reglementet. Socialnämnden ansvarar för individ- och familjeomsorg, d.v.s. ekonomiskt bistånd, stöd till enskilda samt barn och familjer. Detta omfattar även vård av unga och personer med missbruk enligt socialtjänstlagen och tvångslagarna LVU och LVM. Socialnämnden ansvarar för stöd och service till personer med funktionsnedsättning. Socialnämnden ansvarar även för familjerättsfrågor, arbetsmarknadsfrågor samt frågor som rör flyktingmottagande. Socialnämnden lämnar även visst bidrag till föreningar.

Driftbudget för socialnämnden

Ekonomisk ram 2022: 1 070 000 tkr

Förändring från 2021: +68 000 tkr

Socialtjänsten har påverkats kraftigt av covid-19-pandemins sociala, ekonomiska och vårdrelaterade konsekvenser. I en föränderlig omvärld måste socialnämnden på ett flexibelt och pragmatiskt sätt se möjligheter genom att utveckla och effektivisera verksamheten. Detta görs bland annat genom digitalisering samt genom att noggrant tillse att använda resurserna där de får bästa möjliga effekt. Fortsatta satsningar och prioriteringar görs för att hjälpa människor ut i egen försörjning. Särskilt fokus på unga men även målgruppen kvinnor som har svag konkurrenskraft på arbetsmarknaden. Kvinnors ökade förutsättningar till egenförsörjning skapar trygghet men även frihet att kunna leva det liv som hon själv önskar leva.

Kvaliteten i välfärden ska vara hög oavsett utförare. Genom att organisera resurser, samverka, öka kunskap och medvetenhet ska socialnämnden fortsätta motverka fusk och oegentligheter inom våra välfärdssystem.

Genom socialtjänstens, föreningslivets och samhällets gemensamma insatser ökar tryggheten och möjliggör en varaktig förändring. Föreningar i Haninge som genom sin verksamhet och sitt engagemang kompletterar socialnämndens uppdrag ska på olika sätt uppmuntras i sin gärning. Vuxennärvaro i det offentliga rummet är en viktig trygghetsskapande åtgärd, där föreningsdriven nattvandring är en viktig del. Förebyggande arbete i samverkan med skola, privata aktörer och andra myndigheter ska utvecklas.

Kommunen ska intensifiera arbetet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. Personal inom relevanta yrkesgrupper ska vidareutbildas och rustas inför dessa samhällsproblem. Kommunen ska stärka kompetensförsörjningen och ge medarbetarna möjlighet att utvecklas och ta mer ansvar. Detta i kombination med bra ledarskap och god upplevd arbetsmiljö kommer öka kommunens möjlighet att dels rekrytera men även behålla medarbetare med rätt kompetens.

Social utsatthet ska bekämpas med tidiga och förebyggande insatser. Stöd till föräldrar och familjer där barn och unga situation är i fokus är fortsatt en viktig del av socialtjänstens uppdrag. Ett tryggt eget boende är en grundläggande mänsklig rättighet som människor behöver för att kunna ta makten över sina liv.

Utmaningarna till följd av covid-19-pandemin har visat på vilken kraft organisationen besitter genom alla skickliga medarbetare som på olika vis hjälpt till att möta dessa utmaningar. Det är genom en kompetent och stark organisation som socialnämnden möter välfärdens utmaningar idag och i framtiden. Tillsammans bidrar vi till ett bättre liv i Haninge.

4.8 Stadsbyggnadsnämnden

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för stadsbyggnadsnämnden. Stadsbyggnadsnämnden ansvarar för myndighetsutövning inom områdena detaljplaneläggning, bygglov, byggsamråd samt mätning och kartframställning. Nämnden är också kommunens myndighet i trafikfrågor och huvudman för kommunens gator, parker samt vatten och avlopp. Stadsbyggnadsnämnden har även det samlade ansvaret för arkitekturen i kommunen.

Driftbudget för stadsbyggnadsnämnden

Ekonomisk ram 2022: 185 000 tkr

Förändring från 2021: +17 000 tkr

Haninge har en unik identitet med en variation av skärgård, levande landsbygd och en expanderande tätort. Kommunen befinner sig i en stark tillväxt där såväl människor som företag med olika bakgrund ska känna sig välkomna.

I Haninges utvecklingsresa från förort till stad ska stadsbyggnadsprocessen beakta värdena av såväl ekologisk som social hållbarhet. Det är genom noggrann och nyfiken samhällsplanering som vi klarar balansgången mellan hållbarhet och tillväxt. Lösningar som beaktar både biologisk mångfald och ekosystemtjänster ska ses som nycklar snarare än hinder i Haninges utveckling.

Kommunens kulturhistoriska platser är en viktig påminnelse om den utvecklingsresa som alltjämt fortsätter. De offentliga miljöerna och parkerna ska vara inbjudande, levande, trygga och trivsamma samt präglas av god skötsel. För kommunens yngre invånare är det viktigt att vi fortsätter utvecklingen av våra lekplatser, en viktig del i att kunna leva det goda livet i Haninge.

Haninge har i översiktsplanen identifierat värdet av att fortsätta bostadsutvecklingen i anslutning till våra pendeltågsstationer och inte minst att fortsätta utvecklingen av den regionala stadskärnan men är också tillåtande till bostäder utanför detaljplanelagt område. För att kunna åstadkomma detta krävs en effektiv och genomtänkt planprocess med tydliga prioriteringar. Samtidigt ska utvecklingen komma hela kommunen till del och jämställdhets, jämlikhets- och trygghetsperspektivet ska ses som en naturlig del i samhällsplaneringen.

Haninge ska fortsätta sitt arbete med säkra gång- och cykelstråk samt arbeta för en utbyggnad av kollektivtrafik i våra olika kommundelar.

Digitaliseringen i samhället har bland annat drivit fram behov och önskemål från befolkningen och näringslivet om ökad tillgänglighet. Nämnden ska arbeta för en verksamhet med tydligt medborgar- och kundfokus. Digitaliseringen ska understödja arbetet för ett mer hållbart, jämställt och tillväxtorienterat samhällsbyggande.

4.9 Äldrenämnden

Utöver vad som stadgas i kommunallag, speciallagstiftning och reglemente gäller följande för äldrenämnden. Äldrenämnden ansvarar för kommunalt finansierad vård och omsorg till personer över 65 år vad gäller hemtjänst, dagverksamhet, korttidsboende/växelvård och särskilt boende. Äldrenämnden ansvarar för samordningen av tillgänglighetsanpassningsarbetet i kommunen. Äldrenämnden ska tillsammans med andra nämnder och styrelser verka för att de äldre har tillgång till ändamålsenliga bostäder.

Driftbudget för äldrenämnden

Ekonomisk ram 2022: 862 000 tkr

Förändring från 2021: +36 000 tkr

Haninges äldreomsorg ska bidra till en trygg och hälsosam ålderdom där den äldre ska erbjudas en omsorg med hög kvalitet. Äldreomsorgen är ett av kommunens kärnuppdrag som också den skall följa utvecklingen i ett växande Haninge. Den ska möta efterfrågan inom såväl hemtjänst som behov av platser på särskilda boenden. I denna process ska kommunen möta upp både kvantitativt som kvalitativt. Kommande generationers äldre kan ha andra behov och önsknings kring den omsorg de har rätt till, vilket måste tas i beaktande i planeringen av den framtida omsorgen. Med en väl utbyggd äldreomsorg tillhandahållen av både kommunala och privata aktörer, erbjuds såväl en variation som en valfrihet i utbudet till de äldre.

Personalen inom omsorgen är verksamhetens främsta resurs vilket medför att arbetsmiljöfrågorna särskilt ska beaktas och arbetas med regelbundet och metodiskt. Insatser mot arbetsrelaterad ohälsa är nödvändig och det förebyggande arbetet ska prioriteras. Personalen ska ha fler möjligheter att öka sin kompetens. Vidareutbildningar ska erbjudas till de som önskar ta sig vidare i karriären och specialistutbildningar inom exempelvis demensvård ska vara tillgängliga. Utvecklingsmöjligheter, god arbetsmiljö och ett gott ledarskap minskar personalomsättning och ökar kommunens attraktion som arbetsgivare.

Äldreomsorgen kommer genom detta än bättre kunna genomföra sitt uppdrag att tillmötesgå den service som våra äldre i Haninge efterfrågar och även möta upp i de behov som finns.

Kommunens förebyggande arbete är väl utvecklat och är en viktig del av vår äldreomsorg. Det ger de äldre möjlighet att kunna leva ett liv i självständighet och behovet av vårdinsatser kan ibland skjutas upp ännu en tid, vilket är till gagn för individen och välfärden. Civilsamhället utgör en stor del av detta arbete, där träffpunkter och pensionärsföreningars aktiviteter främjar en social tillvaro och skydd mot isolering och ofrivillig ensamhet. En god samverkan med dessa aktörer ska fortsätta att främjas.

Digitaliseringens och välfärdsteknikens framsteg ska tillvaratas där det gör nytta, både för en mer effektiv äldreomsorg och för att frigöra personalens kompetens och ge dem mer tid till de äldre. Innovation, automatisering och robotisering ska bidra till höjd kvalitet. Äldreomsorgens lokaler ska ses över för ett mer effektivt nyttjande.

Äldreomsorgen i hela vårt land men även i Haninge kommun har under covid-19-pandemin ställts inför svåra och komplexa utmaningar som kommit att påverka och utmana verksamheten på ett mycket påtagligt sätt. Tålmodig och ansvarstagande personal har förtjänstfullt utfört ett enormt arbete där den äldres trygghet och välmående alltid varit i främsta rummet. Erfarenheterna från allt detta kommer att tas omhand i den fortsatta utvecklingen av den äldreomsorg som kommunen långsiktigt ska bedriva.

4.10 Kommunala bolag: Tornberget AB och Haninge Bostäder AB

Haninge kommun har två helägda bolag. Haninge Bostäder AB är kommunens bostadsbolag, som äger och förvaltar det kommunägda bostadsbeståndet. Tornberget AB äger och förvaltar kommunens verksamhetslokaler för skolor, fritidsverksamhet, äldreomsorg med mera.

Kommunfullmäktiges grundläggande uppdrag till bolagen ges i form av bolagsordningar och ägardirektiv. Bolagen ska i sin verksamhet bidra till den samlade måluppfyllelsen genom att arbeta för att nå kommunfullmäktiges mål samt följa program, planer och principbeslut.

Driftbudget

Kommunfullmäktige avdelar inga särskilda driftmedel till bolagen. Kostnader täcks av bolagens intäkter.

Tornberget får i uppdrag att genom en förstudie inventera och ta fram drift- och skötselplaner för Tornbergets fastighetsmark. Kostnaden för förstudien ska faktureras Kommunstyrelsen.

5. Investeringsbudget för 2022 och plan för 2023-2025

Kommunen står inför omfattande investeringsbehov. Inom den närmaste 10-årsperioden finns behov av investeringar på över 10 miljarder kronor. Kommunens ökade investeringsbehov består huvudsakligen av investeringar i nya skolor och förskolor men också av reinvesteringar.

Investeringar kan självfinansieras genom uppnådda resultatöverskott eller finansieras genom upplåning. Ökad upplåning leder till ökade kapitaltjänstkostnader och ett minskat finansiellt utrymme för kommunens verksamheter. Med ett resultat på 3,0 procent och likvida medel från avskrivningar och pensionsskuld förändring på totalt cirka 358 miljoner kronor kan kommunen och Tornberget självfinansiera investeringar om motsvarande 425,0 miljoner kronor per år. Överskjutande investeringskostnader måste finansieras genom upplåning.

För att skapa balans i kommunens ekonomi krävs ett långsiktigt arbete för att minska investeringskostnaderna och öka kommunens resultat. En minskning av investeringskostnaderna kan uppnås genom att låta externa aktörer investera i verksamhetslokaler. I föreliggande förslag finns investeringar där det pågår diskussioner med extern part om att bygga och driva verksamhet. Eftersom det ännu inte finns några avtal klara, finns dessa objekt markerade i investeringsbudgeten och ingår i de summerade beloppen.

Detta beror på att om kommunen inte kan få någon annan att bygga och driva verksamheten så kommer kommunen, via Tornberget, att bygga lokalerna och kommunen att driva dem. De aktuella objekten är markerade med ”Extern”. I de fall det redan finns avtal med extern aktör finns inte objektet med i investeringsbudgeten.

Planerna för utökat behov av lokaler baseras på kommunens befolkningsprognos. Skulle den förändras så kan också lokalbehovet komma att förändras. Kommunens helägda bolag Tornberget äger och förvaltar de flesta av kommunens verksamhetslokaler. Detta innebär att investeringar som kommunfullmäktige eller kommunstyrelsen beslutar ska göras i egen regi, kommer att genomföras av Tornberget som då också finansierar investeringen.

För att lokaler över tid ska kunna möta förändrade volymbehov och alternativa användningsområden krävs att byggnader uppförs med beaktande av en långsiktig flexibel användning samtidigt som en hög yteffektivitet beaktas. Detta måste säkerställas i början av investeringsprocessen.

Investeringsprocessen i Haninge kommun har beslutats i fullmäktige. Den bygger på en tydlig ansvarsfördelning mellan beställande verksamhet, utförare (Tornberget) och lokalförsörjningsenheten. I denna process finns inte något tydligt ansvar för en långsiktig flexibel användning av lokalerna. Det finns ett behov av att ta fram en plan, eller standard, i kommunen för hur man kan säkra upp detta behov. En kommunal byggstandard skulle också snabba upp hela investeringsprocessen, minska investeringskostnaderna och kostnaderna för framtida lokalanpassningar. En nackdel med ett sådant förfarande är att beställande verksamhet i mindre grad får sina önskemål tillgodosedda. Vid en avvägning mot kommunens långsiktiga behov av ändamålsenliga lokaler som över tid kan utnyttjas av fler än en verksamhet, överväger det långsiktiga behovet.

I investeringsbudgeten för 2022 uppgår kommunens investeringar till 253,4 mnkr. Därutöver finns lokalinvesteringar på totalt 507,5 mnkr som genomförs av Tornberget. Till detta kommer kommunens VA-investeringar som uppgår till 309,5 mnkr, vilket innebär att den totala investeringsvolymen är 1 070,4 mnkr för år 2022.

VA-investeringarna finansieras delvis genom anläggningsavgifter. Kostnaden för VA-investeringarna kommer att finansieras via VA-taxan och kommer inte att påverka det ekonomiska utrymmet för den skattefinansierade verksamheten.

Investeringsbudgetar för nämnderna utformas så att vissa medel avdelas för speciellt angivna objekt medan resterande del ges som en investeringsram. För de speciellt angivna objekten kan inte nämnden omfördela utan kommunfullmäktiges medgivande. Inom den övriga investeringsramen ges nämnden möjlighet att disponera bland övriga i äskandet angivna objekt. Den slutliga investeringsbudgeten för respektive nämnd ska fastställas senast 2021-12-17 i samband med beslutet om Strategi och budget för 2022-2023.

Kommunfullmäktige beslutar om investeringsbudgeten för 2022. Planen för 2023 till 2024 innehåller i princip inte några objektsbundna investeringar förutom de investeringar som sätts igång under 2022 och som löper under flera år. Ramen för investeringar 2022 och 2023, exklusive VA-investeringar, är 907,7 mnkr respektive 760,9 mnkr.

Investeringar totalt (tkr)	2022	2023	2024	2025
Kommunstyrelsen	66 000	66 000	66 000	66 000
Grund- och förskolenämnden	236 000	274 000	167 000	297 800
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden	3 000	3 000	3 000	3 000
Idrotts- och fritidsnämnden	37 300	186 800	3 800	0
Kultur- och demokratinämnden	85 300	6 300	105 500	100 000
Socialnämnden	73 000	7 000	7 000	7 000
Äldrenämnden	7 000	7 000	7 000	7 000
Stadsbyggnadsnämnden	98 300	109 600	80 100	71 100
Stadsbyggnadsnämnden VA	309 500	377 500	312 000	327 000
Tornberget	228 000	255 000	175 000	319 000
Totalt	1 070 400	1 285 200	919 400	1 197 900

5.1 Kommunstyrelsen

Totalt tilldelas Kommunstyrelsen 66 000 tkr i investeringsmedel för 2022.

Alla belopp i Tkr	Investering	2022		2023		2024		2025		Ackumulerad ökad kapitalkostnad		
		Investering	2022 kap. kostn.	Investering	2023 kap. kostn.	Investering	2024 kap. kostn.	Investering	2025 kap. kostn.	Från 2025	Exkl. intern ränta	
KS	Vattenplan	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500	tkr årligen i	1 år framåt
KS	IT- investeringar	13 000	3 250	13 000	3 250	13 000	3 250	13 000	3 250	13 000	tkr årligen i	4 år framåt
KS	Investeringsreserv	50 000	5 000	50 000	5 000	50 000	5 000	50 000	5 000	20 000	tkr årligen i	10 år framåt
KS	Kommunhuset	250	25	250	25	250	25	250	25	100	tkr årligen i	10 år framåt
	Värmesensorer som egendomsskydd	250	83	250	83	250	83	250	83			
KS										332	tkr årligen i	3 år framåt
KS	Totalt	66 000	10 858	66 000	10 858	66 000	10 858	66 000	10 858	35 932	tkr årligen i	1 år framåt

Kommunstyrelsen ansvarar för lokalförsörjningen och administrerar lokalbanken med avställda lokaler från verksamheten. För att snabbt och effektivt anpassa lokaler för en ny hyresgäst samt för att ha en beredskap för oförutsedda investeringar under året avsätts medel till en investeringsreserv på 50 000 tkr som kommunstyrelsen disponerar.

Investeringsmedel för vattenplan gäller insatser för dagvatten till Drevviken.

Kommunens IT miljö har ett investeringsbehov på 13 000 tkr 2022, 250 tkr till kommunhusets fysiska miljö och 250 tkr till en investering i värmesensorer som utökat egendomsskydd.

Dessutom investerar Tornberget på kommunstyrelsens begäran medel för fastigheterna Folkparken 17 och 21 (se Tornbergets lista över re-investeringar per objekt kap 5.9).

Kommunstyrelsen ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2021-12-17.

5.2 Grund- och förskolenämnden

För inventarier och utrustning som grund- och förskolenämnden äskat, erhåller nämnden 236 000 tkr för 2022.

Alla belopp i Tkr	Investering	2022		2023		2024		2025		Ackumulerad ökad kapitalkostnad		
		Investering	2022 kap. kostn.	Investering	2023 kap. kostn.	Investering	2024 kap. kostn.	Investering	2025 kap. kostn.	Från 2025	Exkl. intern ränta	
GFN	Arbetsmiljö	2 000	248	2 000	248	2 000	248			744	tkr årligen i	8 år framåt
	Inventarier o utrustning	2 000	248	2 000	248	2 000	248			744	tkr årligen i	8 år framåt
GFN	Yttre miljö	2 000	248	2 000	248	2 000	248	2 000	248	992	tkr årligen i	8 år framåt
GFN	Verksamhetslokaler	230 000	x	268 000	x	161 000	x	295 800	x		tkr årligen i	år framåt
GFN	Totalt	236 000		274 000		167 000		297 800				

Den största posten bland investeringarna för grund och förskolenämnden är verksamhetslokaler.

Nedan följer en lista över objekt som planeras genomföras under planperioden. När i tiden är markerat med "x". Beloppen ingår i listan över totala investeringar ovan.

Kommunstyrelsen har i uppdrag att arbeta med nedanstående projekt och i de fall det är markerat med "Extern" skall kommunstyrelsen arbeta med att få en extern aktör att bygga lokalerna och en extern aktör som driver verksamheten. Innan byggnation av något objekt får starta så skall kommunstyrelsen besluta om igångsättning samt vid det tillfället avsätta budget till objektet. Maximalt får kommunstyrelsen besluta om belopp inom den ram som finns i nedanstående sammanställning.

Grund och förskolenämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2021-12-17.

	Grund- och förskolenämnden						
GFN	* Upprustning Vendelsömalmskolan inkl kök och evakuering	x					
GFN	Inventarier Vendelsömalmskolan	x					
GFN	* Ribbyskolan, renovering Ribby 1 (Hus C)				x		
GFN	* Ny F-9 skola i Vega Dp4 inkl allaktivitetshus,särskola	x	x				
GFN	Inventarier Ny F-9 skola i Vega, inkl särskolan o allakt		x				
GFN	*Ny F-6 Runstensskolan inkl utökning			x			
GFN	*Ny F-6 skola i Norrby						Tidigare investeringsbeslut hävs
GFN	Ny F-6 skola i Tungalsta/Hammar (Extern)					x	Tidigare investeringsbeslut hävs
GFN	*Dalarö skola, upprustning	x					
GFN	*Utökad grundskolekapacitet Norra Handen, Folkparken(extern)					x	
GFN	*Utökad grundskolekapacitet Hemanstorp/Kolatorp F-6 (extern)					x	Tidigare investeringsbeslut hävs
GFN	*Utökad grundskolekapacitet Jordbro inkl högstadium				x	x	
GFN	** Inventarier dito				x		
GFN	*Renovering/anpassning Söderbymalmsskolan				x		
GFN	**Inventarier dito				x		
GFN	* Ny förskola som ersätter Nytorps förskola			x			
GFN	**Inventarier dito			x			
GFN	*Ny förskola Hemanstorp 6 avd		x				
GFN	Ny förskola Hermanstorp, inventarier						
GFN	Ny förskola (Extern ;Tellusbarn)						Tidigare investeringsbeslut hävs
GFN	*Ny förskola Vega 4, 8 avd		x				
GFN	Tillfällig förskola i Vega					x	
GFN	Ny förskola i Norrby 6 avd (Extern)					x	Tidigare investeringsbeslut hävs
GFN	*Ny förskola i Norrby 6 avd					x	Tidigare investeringsbeslut hävs

5.3 Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden

För objekt som gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden äskat erhålls 3 000 tkr för 2022.

Alla belopp i Tkr	Investering	2022 2022 kap.		2023 2023 kap.		2024 2024 kap.		2025 2025 kap.		Ackumulerad ökad kaptialkostnad Från 2025 Exkl. intern ränta		
		Investering	kostn.	Investering	kostn.	Investering	kostn.	Investering	kostn.			
GVN	Arbetsmiljö	1 000	56	1 000	56	1 000	56	1 000	56	224 tkr årligen i	18	år framåt
GVN	Mindre ombyggnader	1 000	31	1 000	31	1 000	31	1 000	31	124 tkr årligen i	32	år framåt
GVN	Inventarier o utrustning	1 000	73	1 000	73	1 000	73	1 000	73	292 tkr årligen i	14	år framåt
GVN	Totalt	3 000	160	3 000	160	3 000	160	3 000	160	640 tkr årligen i	14	år framåt

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2021-12-17.

5.4 Idrotts- och fritidsnämnden

För objekt som Idrotts- och fritidsnämnden äskat erhålls 37 300 tkr för 2022.

Alla belopp i Tkr	Investering	2022 2022 kap.		2023 2023 kap.		2024 2024 kap.		2025 2025 kap.		Ackumulerad ökad kaptialkostnad Från 2025 Exkl. intern ränta		
		Investering	kostn.	Investering	kostn.	Investering	kostn.	Investering	kostn.			
IFN	MB2021 Spontanyta	1 000	79	1 000	79	1 000	79			237 tkr årligen i	13	år framåt
IFN	MB2021 Ospecificerade Projekt	2 800	315	2 800	315	2 800	315			945 tkr årligen i	9	år framåt
IFN	TB Upprustning Jordbro Idrottshall				x x					Inga uppgifter		
IFN	TB Ny simhall i Västerhaninge				x x					Inga uppgifter		
IFN	TB Lilleken utbyggnad	2 000	200							200 tkr årligen i	10	år framåt
IFN	Utbyte av maskiner	2 500	281							281 tkr årligen i	9	år framåt
IFN	Torvalla IP anpassning för elitfotboll	15 000	1 688							1688 tkr årligen i	9	år framåt
IFN	Haningevalen ombyggnad garage	2 000	158							158 tkr årligen i	13	år framåt
IFN	11 vs 11 plan Fotboll Västerhaninge	6 000	667							667 tkr årligen i	9	år framåt
IFN	11 vs 11 plan Fotboll Vega	6 000	667							667 tkr årligen i	9	år framåt
IFN	Summa	37 300	4 055	186 600	x	3 800	394	0	0			

Vissa objekt märkta med TB utförs av Tornberget och finansieras av Tornberget med ökad hyra ifrån Idrotts- och fritidsnämnden, vilket gör att den slutgiltiga kostnaden belastar nämndens driftbudget och därmed visas i denna lista.

Idrotts- och fritidsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2021-12-17.

5.5 Kultur- och demokratinämnden

Totalt får Kultur och demokratinämnden 85 300 tkr i investeringsmedel för 2022.

För verksamhetslokaler erhålls 80 000 tkr och för övriga ospecificerade objekt som kultur- och demokratinämnden äskat erhålls 5 300 tkr för 2022.

Poster märkta med TB är investeringar som bekostas och genomförs av Tornberget som i sin tur tar ut sina ökade kostnader av Kultur och demokratinämnden via lokalhyra.

Alla belopp i Tkr	Investering	2022		2023		2024		2025		Ackumulerad ökad kapitalkostnad		
		Investering	2022 kap. kostn.	Investering	2023 kap. kostn.	Investering	2024 kap. kostn.	Investering	2025 kap. kostn.	Från 2025 Exkl. intern ränta		
KDN	MB2021 Ospecificerat	700	79	700	79	700	79	x	x	237 tkr årligen i	9	år framåt
KDN	TB Utbyggnad Haninge Kulturhus	x	x							Inga uppgifter		
KDN	TB Aktivitetshus Jordbro					x	x	x	x	Inga uppgifter		
KDN	TB Upprustning Västerhaninge bibliotek	x	x							Inga uppgifter		
KDN	MB2021: Konstnärlig Utsmyckning	4 600	58	5 600	71	4 800	61	0		190 tkr årligen i	79	år framåt
KDN	Totalt	85 300		6 300		105 500		100 000				

Kultur- och demokratinämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2021-12-17.

5.6 Socialnämnden

För inventarier och övriga investeringar erhåller socialnämnden en investeringsram på 73 000 tkr 2022.

Alla belopp i Tkr	Investering	2022		2023		2024		2025		Ackumulerad ökad kapitalkostnad		
		Investering	2022 kap. kostn.	Investering	2023 kap. kostn.	Investering	2024 kap. kostn.	Investering	2025 kap. kostn.	Från 2025 Exkl. intern ränta		
SN	Inventarier, lokalanpassningar mm	5 000	563	5 000	563	5 000	563	5 000	563	2 252 tkr årligen i	9	år framåt
SN	Digitalisering	2 000	225	2 000	225	2 000	225	2 000	225	900 tkr årligen i	9	år framåt
SN	TB Nya gruppboende	66 000	3 000	0	0	0	0	0	0	3 000 tkr årligen i	22	år framåt
SN	Totalt	73 000	3 788	7 000	788	7 000	788	7 000	788			

Nya gruppboende för 66 000 tkr kommer att utföras och bekostas av Tornberget under 2022 med en ökad hyra för socialnämnden med 3 000 tkr per år i cirka 20 år framåt.

Bedömningen är att ökning av antalet lägenheter i särskilt boende bör ske med cirka 6 lägenheter per år och att behovet av lägenhet i servicebostad är större än behovet av lägenhet i gruppboende. Behovet tillgodoses främst genom inhyrning av lägenheter vid nybyggnation.

Socialnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2021-12-17.

5.7 Stadsbyggnadsnämnden

Investeringsområden är vägverksamhet, parkverksamhet, trafikverksamhet och stadsbyggnad. Stadsbyggnadsnämnden får 98 300 tkr 2022.

Alla belopp i Tkr	Investering	2022 2022 kap.		2023 2023 kap.		2024 2024 kap.		2025 2025 kap.		Ackumulerad ökad kapitalkostnad Från 2025 Exkl. intern ränta			
		Investering	kostn.	Investering	kostn.	Investering	kostn.	Investering	kostn.				
SBN	Bygglov	200	43	200	43	200	43	200	43	172	tkr årligen i	5	år framåt
SBN	Geografisk information	3 000	912	2 000	608	2 500	760	1 500	456	2 736	tkr årligen i	3	år framåt
SBN	Park o Natur	9 300	681	9 600	703	8 600	630	6 600	483	2 497	tkr årligen i	14	år framåt
SBN	Teknik- Fordon/Verkstad	12 000	1 894	12 000	1 894	7 000	1 105	8 000	1 263	6 156	tkr årligen i	6	år framåt
SBN	Teknik- Trafik	35 000	1 692	21 000	1 015	27 000	1 305	20 000	967	4 979	tkr årligen i	21	år framåt
SBN	Teknik- Väg	17 300	1 153	18 300	1 220	18 300	1 220	18 300	1 220	4 813	tkr årligen i	15	år framåt
SBN	Övrigt Förvaltningsledning	5 000	227	30 000	1 362	0	0	0	0	1 589	tkr årligen i	22	år framåt
SBN	TB Fastighetsmark (nyttjas av SBF Park & Natur)	16 500	825	16 500	825	16 500	825	16 500	825	3 300	tkr årligen i	20	år framåt
SBN	Delsumma exkl. VA	98 300	7 427	109 600	7 670	80 100	5 888	71 100	5 257	26 242	tkr årligen i	3	år framåt
SBN	VA investeringar												
SBN	-Förnyelse & ombyggnad	264 500	10 798	303 500	12 390	238 000	9 716	254 000	10 369	43 273	tkr årligen i	24	år framåt
SBN	Utbyggnad	45 000	1 575	74 000	2 590	74 000	2 590	73 000	2 555	9 310	tkr årligen i	29	år framåt
SBN	Delsumma VA	309 500	12 373	377 500	14 980	312 000	12 306	327 000	12 924	52 583	tkr årligen i	24	år framåt
SBN	Totalsumma SBF	407 809	19 800	487 109	22 650	392 109	18 194	398 109	18 181	78 825	tkr årligen i	3	år framåt

Stadsbyggnadsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning bland objekten ska fattas senast 2021-12-17. I anslagen ingår medel för cykelplanens genomförande.

Totalt erhåller stadsbyggnadsnämnden 309 500 tkr 2022 för VA- investeringar.

Enligt VA-lagen bokförs inte anläggningsavgifterna som en intäkt på investeringen, utan skuldförs mot VA-kollektivet och tas i anspråk i samma takt som investeringen genomförs. Anläggningsavgifter finansierar delvis investeringarna.

Stadsbyggnadsnämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning bland objekten ska fattas senast 2021-12-17.

5.8 Äldrenämnden

För objekt som äldrenämnden äskat erhålls 7 000 tkr för 2022.

Alla belopp i Tkr	Investering	2022 2022 kap.		2023 2023 kap.		2024 2024 kap.		2025 2025 kap.		Ackumulerad ökad kapitalkostnad Från 2025 Exkl. intern ränta			
		Investering	kostn.	Investering	kostn.	Investering	kostn.	Investering	kostn.				
ÄN	Inventarier, lokalanpassningar mm	5 000	563	5 000	563	5 000	563	5 000	563	2 252	tkr årligen i	9	år framåt
ÄN	Digitalisering	2 000	225	2 000	225	2 000	225	2 000	225	900	tkr årligen i	9	år framåt
ÄN	Totalt	7 000	788	7 000	788	7 000	788	7 000	788	3 152	tkr årligen i	9	år framåt

Äldrenämnden ska prioritera investeringarna inom denna ram och beslut om fördelning ska fattas senast 2021-12-17.

5.9 Kommunala bolag: Tornberget AB

Alla belopp i Tkr	Investerings	2022		2023		2024		2025		Ackumulerad ökad kapitalkostnad	
		Investering	2022 kap. kostn.	Investering	2023 kap. kostn.	Investering	2024 kap. kostn.	Investering	2025 kap. kostn.	Från 2025	Exkl. intern ränta
TN	Lärkan		0		0		0		15 000	600	600 tkr årligen i 25 år framåt
TN	Duvan		0		0		0		15 000	600	600 tkr årligen i 25 år framåt
TN	Tamburinen		0		0	20 000	800		0	0	800 tkr årligen i 25 år framåt
TN	Trombonen		0	20 000	800		0		0	0	800 tkr årligen i 25 år framåt
TN	Trumman	18 000	720		0		0		0	0	720 tkr årligen i 25 år framåt
TN	Flygande mattan		0		0	15 000	600		0	0	600 tkr årligen i 25 år framåt
TN	Söderbymalmsskolan: A,B,C		0		0	40 000	1 600	40 000	1 600		3 200 tkr årligen i 25 år framåt
TN	Torvalla sim o idrottshall		0		0		0		0		0 tkr årligen i 25 år framåt
TN	Folkparken 17 (Gula villan)	9 000	360		0		0		0		360 tkr årligen i 25 år framåt
TN	Folkparken 21 (G:a Folkets Hus)	9 000	360		0		0		0		360 tkr årligen i 25 år framåt
TN	Jordbromalm, idrottshallen		0	25 000	1000		0		0		1 000 tkr årligen i 25 år framåt
TN	Ersättning för Nytorps förskola		0		0		0	64 000	2 560		2 560 tkr årligen i 25 år framåt
TN	Ribbyskolan, renovering hus C (matsal + f-3)		0		0		0	70 000	2 800		2 800 tkr årligen i 25 år framåt
TN	Västerhaninge bibliotek	22 000	880		0		0		0		880 tkr årligen i 25 år framåt
TN	Västerhaninge stödboende	30 000	1 200		0		0		0		1 200 tkr årligen i 25 år framåt
TN	Tungelsta fritidsgård (fd. brandstation)		0		0		0		0		0 tkr årligen i 25 år framåt
TN	Dalarö skola(beslut finns på 25 mnkr 2021 och inriktningsbeslut på 25 mnkr 2022	25 000	1 000		0		0		0		1 000 tkr årligen i 25 år framåt
TN	Muskö skola och förskola	15 000	600		0		0		0		600 tkr årligen i 25 år framåt
TN	Orren		0		0		0	15 000	600		600 tkr årligen i 25 år framåt
TN	Brandbergsskolan		0	60 000	2400		0		0		2 400 tkr årligen i 25 år framåt
TN	Tungelsta syskonstugan		0	50 000	2000		0		0		2 000 tkr årligen i 25 år framåt
TN	Mindre reinvesteringar (inkl. energieffektiviseringar)	100 000	10 000	100 000	10000	100 000	10 000	100 000	10 000		40 000 tkr årligen i 10 år framåt
TN	Summa	228 000	15 120	255 000	16 200	175 000	13 000	319 000	18 760		

För objekt som Tornberget äskat erhålls totalt 228 000 tkr för 2022.

Reinvestering

Reinvesteringar (ombyggnadsinvesteringar) genomförs i fastigheter som ägs av Tornberget och hyrs av kommunen. Investeringarna är nödvändiga ur ett fastighetstekniskt perspektiv och initieras av Tornberget. Innan insats påbörjas ska samråd ha skett med berörd förvaltning och lokalplaneringsgruppen som leds av kommunstyrelseförvaltningen. Kapitalkostnaden för reinvesteringen belastar hyresgästen när ombyggnaden är färdigställd.

För äskade mindre ej objektspecifika reinvesteringar inklusive energieffektiviseringar erhålls 100 000 tkr för 2022.

Tornbergets fastigheter, tomtmark

Enligt beslut svarar stadsbyggnadsförvaltningen för markskötseln (ex skolgårdar) för alla fastigheter på mark ägd av Tornberget där kommunen är hyresgäst. I ansvaret innefattas såväl hårdgjorda som mjuka ytor inklusive utrustning, lekredskap med mera samt ledningar i mark och avser såväl sommar- som vinterskötsel, underhåll och investeringar.

Finansieringsansvaret för investeringar i ledningar och mark ska dock ligga på fastighetsägaren och täckas inom ramen för utgående hyra. Tillkommande ytor, ex. skolgård, betalas av berörd nämnd. För insatser för 2022 medges 16 500 tkr efter prioritering av stadsbyggnadsnämnden.

6. Ekonomisk plan 2022-2024

Enligt kommunallagen 6 kap § 5 ska kommunen upprätta en ekonomisk plan för den kommande 3-årsperioden. Med den föreslagna ramen för år 2022 enligt kapitel 4 som grund föreslås den ekonomiska planen för 2023-2025 fastställas enligt nedanstående sammanställning.

Nämnd/styrelse (tkr, löpande pris och lönenivå)	2022	2023	2024	2025
Kommunstyrelsen	277 400			
Grund- och förskolenämnd	2 225 000			
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnd	516 000			
Kultur- och demokratinämnden	87 000			
Idrotts- och fritidsnämnden	161 100			
Revisionen	1 600			
Näringsliv- och arbetsmarknadsnämnden	20 000			
Socialnämnden	1 070 000			
Stadsbyggnadsnämnden	185 000			
Södertörns överförmyndarnämnd	0			
Södertörns upphandlingsnämnd	0			
Valnämnden	4 500			
Äldrenämnden	862 000			
Kommunfullmäktiges reserv	15 000			
Finansförvaltning exkl finansnetto	116 500			
Ej fördelade medel respektive år		175 900	235 000	321 000
Totalt	5 541 100	5 717 000	5 952 000	6 273 000
<i>Varav nya medel 2022</i>	353 000			
<i>Varav ej ramböjande 2022</i>	107 400			
Investeringar totalt	1 070 400	1 285 200	919 400	1 197 900
<i>Varav VA-investeringar</i>	309 500	377 500	312 000	327 000
Kommunen investerar	253 400	340 400	229 900	358 600
Uppdrag lokalinvesteringar till Tornberget	507 500	567 300	377 500	512 300
Uppdrag till kommunstyrelsen att extern aktör gör investeringen	0	0	0	0

Om en målsättning i resultatet för 2023-2025 på 3,0 procent är utrymmet enligt skatteprognos i april 2021 cirka 175,9 mnkr för 2023 för att täcka pris- och löneökningar, volymökningar och ökade pensionskostnader. För de kommande åren är utrymmet 235,0 mnkr respektive 321,0 mnkr. Utrymmet för 2023-2025 är inte fördelat utan redovisas på raden ”Ej fördelade medel respektive år”.

För 2022 beräknas enligt prognos för skatteintäkter och generella statsbidrag 2021-04-29 till 5 693,2 mnkr, en ökning jämfört med Mål och budget 2021 med 390,2 mnkr eller 7,4 procent. Enligt den senaste skatteprognosen per 2021-04-29 är skatteintäkter och generella statsbidrag för 2021 uppskriven sedan Mål och budget 2021 med 148,1 mnkr. Ökningen enligt den senaste skatteprognosen är därmed 242,1 mnkr mellan 2021 och 2022.

Befolkningsökningen från 2022-11-01 till 2023-11-01 bedöms bli cirka 2 100 invånare. Resultatmålet för 2023 är 177,3 mnkr, vilket motsvarar 3,0 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag.

6.1 Resultatprognos

(miljoner kronor, löpande pris)	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025
Verksamhetens intäkter	1 412	1 310	142	1 440	1 460	1 480
Verksamhetens kostnader	-6 202	-6 368	-6 803	-7 010	-7 250	-7 577
Finansförvaltning						
Avskrivningar	-131	-130	-160	-175	-190	-205
Verksamhetens nettokostnader	-4 920	-5 188	-6 821	-5 745	-5 980	-6 302
Skatteintäkter	3 906	4 061	4 317	4 460	4 597	4 766
Generella statsbidrag och utjämning	1 241	1 242	1 376	1 448	1 554	1 716
Verksamhetens resultat	226	115	-1 128	163	171	180
Finansiella intäkter	23	18	18	18	18	18
Finansiella kostnader	-14	-4	-4	-4	-4	-4
Resultat före extraordinära poster	235	129	-1 114	177	185	194
Extraordinära kostnader/intäkter						
Årets resultat	235	129	-1 114	177	185	194

6.2 Balansprognos

(miljoner kronor, löpande pris)	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025
TILLGÅNGAR						
Anläggningstillgångar	3 235	3 479	3 882	4 425	4 777	5 257
Förråd och lager	3	-	-	-	-	-
Likvida medel	1 105	1 107	1 106	1 105	1 112	1 113
Kortfristiga fordringar	686	620	600	600	560	560
S:a omsättningstillgångar	1 794	1 727	1 706	1 705	1 672	1 673
S:A TILLGÅNGAR	5 029	5 206	5 587	6 130	6 448	6 930
SKULDER OCH EGET KAPITAL						
EGET KAPITAL	2 233	2 362	2 528	2 705	2 890	3 084
Avsättningar	622	692	775	832	879	953
Kortfristiga skulder	1 514	1 432	1 479	1 388	1 565	1 718
Långfristiga skulder	660	720	805	1 205	1 115	1 175
S:A SKULDER	2 174	2 152	2 284	2 593	2 680	2 893
S:A SKULDER OCH EGET KAPITAL	5 029	5 206	5 587	6 130	6 448	6 930

6.3 Finansieringsanalys

(miljoner kronor, löpande pris)	Bokslut 2020	Budget 2021	Budget 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budget 2025
Den löpande verksamheten						
Årets resultat	235	129	166	177	185	194
Avskrivningar	131	130	160	175	190	205
Förändring pensionsskuld	85	70	83	57	47	74
Övriga ej likviditetpåverkande kostnader	-436	0	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga fodringar	335	0	0	0	0	0
Ökning/minskning kortfristiga skulder	203	0	0	0	0	0
Kassaflöde löpande verksamhet	554	329	409	409	421	473
Investeringsverksamheten						
Investeringar i immateriella och materiella anläggningstillgångar	-294	-374	-563	-718	-542	-686
Exploateringsverksamhet	0	-93	-13	-172	137	74
Avyttring av finansiella tillgångar	-4	0	0	0	0	0
Förvärv av finansiella tillgångar	0	0	0	0	0	0
Kassaflöde investeringsverksamhet	-297	-467	-575	-890	-405	-612
Finansieringsverksamhet						
Ökning/minskning skuld	0	60	85	400	-90	60
Ökning/minskning långfristig fodran	4	0	0	0	0	0
Övriga tillförda medel VA-verksamhet	0	80	80	80	80	80
Kassaflöde finansieringsverksamhet	4	140	165	480	-10	140
Årets kassaflöde	260	2	-1	-1	6	1

7. Regler för ekonomi- och verksamhetsstyrning

7.1 God ekonomisk hushållning

I enlighet med kommunallagen ska kommuner ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet och i sådan verksamhet som bedrivs genom andra juridiska personer. Fullmäktige har beslutat om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen. Nämnder och styrelsen ska förhålla sig till riktlinjerna så att verksamheten över tid bedrivs ändamålsenligt och bidrar till en hållbar utveckling och en god ekonomisk hushållning ur ett helhetsperspektiv.

Enligt lag om kommunalbokföring och redovisning (2018:597) ska förvaltningsberättelsen i årsredovisningen innehålla en utvärdering av om målen och riktlinjerna har uppnåtts och följts. Förvaltningsberättelsen ska även innehålla en utvärdering av kommunens ekonomiska ställning. För privata utförare, det vill säga de som inte utgör ett kommunalt koncernföretag, ska information lämnas om sådana förhållanden som är av väsentlig betydelse för kommunens verksamhet eller ekonomi.

God ekonomisk hushållning i Haninge kommun innebär att finansiella strategiska mål formuleras, beslutas och uppnås samt att verksamheten bedrivs långsiktigt, ändamålsenligt och effektivt. God ekonomisk hushållning handlar om att styra ekonomin både i ett kortare och i ett längre tidsperspektiv för att säkerställa att varje generation bär sina egna kostnader. Normalt sett ska ekonomin visa ett positivt resultat på en nivå som gör att förmögenheten inte urholkas av inflation eller av för låg självfinansieringsgrad av investeringar.

God ekonomisk hushållning handlar även om att kommunens verksamheter ska bedrivas på ett ändamålsenligt och effektivt sätt. Verksamheten ska vara långsiktigt hållbar vilket innebär att dagens behov ska tillgodoses utan att begränsa kommande generationers möjligheter till utveckling, både ur ett ekonomiskt och ur ett verksamhetsmässigt perspektiv. Det är därför viktigt att det finns marginaler i ekonomin, att resurserna används på effektivaste sätt och att investeringar sker på ett ansvarsfullt sätt.

7.2 Finansiella indikatorer för god ekonomisk hushållning

- Haninge kommuns finansiella handlingsutrymme får över tid inte försvagas. Resultatöverskotten ska därför i snitt vara minst 2,0 procent av skatter och generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning (exklusive jämförelsestörande poster) över en rullande fyraårsperiod.

Resultatnivån kan under perioder behöva vara högre än 2,0 procent beroende på planerade investeringsnivåer.

- Nettokostnadsandel mäter nettokostnader i förhållande till skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning. Nettokostnadsandelen i Haninge kommun ska över en rullande fyraårsperiod inte överstiga 98,0 procent.

Det innebär omvänt uttryckt att summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning ska vara minst 2,0 procent högre än kostnaderna över samma period. Nettokostnadsandelen får inte överstiga 100 procent under något enskilt år av perioden. Det vill säga att nettokostnaderna aldrig får vara högre än summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

- Soliditet mäter hur stor del av kommunens totala tillgångar som är finansierade med eget kapital. En ökande soliditet innebär att den långsiktiga betalningsförmågan förbättras. En ökad skuldsättning leder till att soliditeten sjunker.

Haninge kommuns soliditet, exklusive och inklusive pensionsåtagande, ska bibehållas eller förbättras över tid. Soliditeten i Haninge kommun får inte minska jämfört med föregående år i mer än fyra år i rad, men får minska under enskilda år under perioden. Soliditeten för Haninge kommuns kommunkoncern ska bibehållas över tid.

- Kommunen ska eftersträva att ett långsiktigt finansiellt handlingsutrymme bibehålls eller förstärks. Ett viktigt mått för en ekonomiskt hållbar kommun är självfinansieringsgraden, det vill säga hur stor andel av nettoinvesteringarna som finansieras av egna medel. Egna medel definieras som kommunens resultat och avskrivningar. Om måttet är 100% behöver kommunen inte låna upp ytterligare kapital, utan finansierar sina investeringar helt med egna medel. Detta mål bör eftersträvas på lång sikt.

Under perioder av tillväxt och hög investeringsnivån är dock målet på kortare sikt att självfinansieringsgraden bör uppgå till mellan 50-100 procent över en rullande fyraårsperiod, och inte vara lägre än 40 procent under ett enskilt år av perioden.

- Kommunens budgetföljsamhet ska vara god. Nettokostnaderna får inte avvika mer än 0,5%, i förhållande till nettobudget under en rullande fyraårsperiod. Budgetföljsamhet definieras som budgeterad nettokostnad minus utfall nettokostnad, dividerat med verksamhetens kostnader i årsredovisningens resultaträkning.

Nettokostnaderna får inte överstiga nettobudget med mer än 1 procent under något enskilt år under perioden.

7.3 Resultatutjämningsreserv (RUR)

Kommunallagen (2017:725) medger tillskapande av en resultatutjämningsreserv i syfte att utjämna intäkter över en konjunkturcykel utan att bryta mot kommunallagens balanskrav. För en sådan hantering krävs att fullmäktige beslutat om riktlinjer för när och hur medel får tillföras och ianspråktagas från resultatutjämningsreserven.

Resultatutjämningsreserv i Haninge kommun är avsedd att utjämna normala svängningar i skatteintäkter över konjunkturcykler. Syftet är att undvika kortsiktiga neddragningar av verksamheter vid ett tillfälligt vikande skatteunderlag under en konstaterad konjunktturnedgång.

Medel i resultatutjämningsreserven ska under särskilda och av fullmäktige beslutade omständigheter kunna disponeras för att få en ekonomi i balans och undvika stora nedskärningar under en tillfällig lågkonjunktur. Disposition får inte göras för att täcka strukturella underskott eller nivåhöjande kostnader. Disposition får inte heller göras för att finansiera en sänkning av utdebiterad kommunalskatt. Ianspråktagande ur reserven kan göras när rikets prognostiserade underliggande skatteunderlagsutveckling nästkommande år understiger den genomsnittliga utvecklingen för de senaste 10 åren.

7.3.1 Avsättning av medel till RUR

Kommunfullmäktige fattar beslut om att tillföra resurser till resultatutjämningsreserven i samband med att ärende om årsredovisning behandlas.

Reservering till en resultatutjämningsreserv får göras med högst ett belopp som motsvarar det lägsta av antingen den del av årets resultat eller den del av årets resultat efter balanskravsjusteringar som överstiger 1,0 procent av summan av skatteintäkter, generella statsbidrag och kommunalekonomisk utjämning.

Avsättningar till resultatutjämningsreserven får inte göras om reserven överstiger 5,0 procent av nivån för kommunens samlade skatteintäkter och generella statsbidrag under det förutvarande året.

7.3.2 Disponering av medel ur RUR

Ianspråktagandet får aldrig överstiga 2,0 procent av genomsnittliga skatteintäkter och generella statsbidrag för de tre senaste åren. Riktvärdet för när det är tillåtet att disponera medel ur resultatutjämningsreserven är när den årliga tillväxten i det underliggande skatteunderlaget i riket är lägre än den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren.

Beslut om att disponera medel från resultatutjämningsreserven fattas i samband med kommunfullmäktiges ordinarie och årliga beslut om mål och budget. Beslut om disponering följs upp och, vid behov, revideras i samband med kommunfullmäktiges beslut om delårsrapport och årsredovisning.

7.4 Konkurrensutsättning genom upphandling eller kundval

Konkurrens är ett verktyg för att få ut mesta möjliga service för kommunens resurser.

Det innebär att systematiskt pröva om andra än kommunen själv kan driva en offentligt finansierad verksamhet med samma eller bättre kvalitet till samma eller lägre kostnader. Det kan också bidra till en ökad valfrihet för medborgare och kunder. Undantag är uppgifter som omfattar myndighetsutövning och verksamheter som enligt gällande lagar inte kan konkurrensutsättas. Det finns även vissa interna gemensamma tjänster som alltid ska tillhandahållas av kommunen (se kapitel 7.3).

Konkurrensneutralitet ska råda mellan interna resultatenheter och externa utförare. En huvudprincip är att interna resultatenheter som konkurrerar med externa producenter (privata, kooperativa eller föreningsdrivna) ska ha samma förutsättningar och villkor som dessa. Inga fria nyttigheter ska finnas. Därför har interna tjänster prissatts och kostnader fördelats. Den verksamhet som använder tjänsten ska bära kostnaden. Kommunen använder två former av konkurrens:

- Upphandling
- Kundvalssystem (LOV) eller pengsystem

7.4.1 Upphandling

Södertörns upphandlingsnämnd har genom verksamheten Upphandling Södertörn det övergripande ansvaret för genomförandet av upphandlingar samt att detta sker i enlighet med gällande lagar och antagna styrdokument. Upphandlingsverksamheten ska genomföras professionellt och leda till goda affärer till nytta för kommunens verksamheter och medborgare. Upphandling sker genom samverkan mellan verksamheten och Upphandling Södertörn där båda parterna bidrar med sina respektive kompetenser. Vid upphandling ska kommunens verksamheter och Upphandling Södertörn tillsammans sträva efter att integrera ekonomiska, sociala och miljömässiga dimensioner för att främja en hållbar utveckling.

I syfte att bli en starkare köpare och därigenom skapa möjligheter för ekonomiskt och kvalitativt bättre affärer ska Haninge kommuns upphandlingar inte bara samordnas internt utifrån en helhetssyn utan även, där så bedöms som möjligt av Upphandling Södertörn, samordnas med såväl egna kommunala bolag som med Nynäshamns kommun och dess kommunala bolag. Även samordning med andra kommuner eller bolag på Södertörn är positivt.

Kommunen har genom upphandling Södertörn tecknat ramavtal med leverantörer inom många områden. Syftet med att ingå ramavtal och övriga avtal är att säkerställa leverans av de varor och tjänster som behövs i verksamheten. Leverans ska ske med rätt kvalitet med hänsyn till miljö och till ett bra pris med tydliga villkor för leverans, garanti och reklamation. Om det finns ett gällande avtal för det aktuella inköpsbehovet ska beställning/avrop ske från det avtalet. En hög grad av köp från avtal (avtalsstrohet) visar på att kommunen är en trogen köpare och genom att kunna visa har vi skapat möjligheter för att göra bättre framtida affärer och en god cirkel skapas.

Upphandlade avtal, ramavtal och övriga avtal, finns tillgängliga i en avtalsdatabas som återfinns via intranätet. Det finns inte ramavtal eller övriga avtal som täcker alla behov. I de fall där avtal saknas har därför förvaltningarna rätt att genomföra direktupphandlingar. Riktlinjer för hur direktupphandling genomförs och återrapporteras finns på intranätet och i gällande styrdokument.

Mellan kommunerna har det arbetats fram ett basutbud av varor, tjänster och entreprenader som Södertörns upphandlingsnämnd genom Upphandling Södertörn får i uppdrag att säkerställa. Genomförande och vidmakthållande av basutbudet ingår i grundavgiften för Haninge respektive Nynäshamns kommun.

Utöver basutbudet finns det fortlöpande behov av genomförande av upphandlingar, exempelvis behov till en specifik förvaltning eller verksamhet inom en förvaltning av exempelvis varor, tjänster eller entreprenader. Dessa behov ska bära sina egna kostnader för upphandling. Sådana behov kan exempelvis avse upphandling av byggentreprenader för ny-, om- eller tillbyggnad, köp av verksamhetsdrift, specifika konsultinsatser, lokalvård, köp av IT-stöd och IT-system, enstaka köp av inventarier eller köp av investeringsliknande karaktär eller andra verksamhetsspecifika behov. Kostnader för genomförande av dessa upphandlingar är inte inkluderade i den årliga avgiften och kommer således att debiteras verksamheten i separat ordning.

7.4.2 Kundvalssystem (LOV) eller pengsystem

En konkurrensform är kundval eller valfrihetssystem. Konkurrensen sker mellan olika utförare oavsett om de är kommunala eller privata. Det handlar om tjänster och verksamheter som är individrelaterade, t.ex. förskola, grundskola, äldreomsorg samt handikappomsorg. Det är den enskilde individen eller kunden som väljer utförare av tjänsten. Kundvalssystem kan ske med eller utan checkar.

Lag om valfrihetssystem (LOV) reglerar vad som ska gälla för de kommuner och landsting som vill konkurrenspröva kommunala och landstingskommunala verksamheter genom att överlåta valet av utförare av stöd, vård- och omsorgstjänster till brukaren eller patienten.

Vid upphandling enligt LOV är priset fastställt på förhand och utförare konkurrerar med kvalitet. Haninge tillämpar LOV i till exempel hemtjänst för äldre och inom socialtjänsten.

Ett system med elevpeng fastställd årligen av fullmäktige tillämpas för förskolor och grundskolor.

7.4.3 Elevpeng 2022

Kommunfullmäktige fastställer årligen elevpengen till förskoleverksamhet, skolbarnsomsorg och grundskola i samband med beslut om Mål och budget. Syftet med elevpengen är att ge förutsättningar för ökad konkurrens och möjlighet till valfrihet för eleverna. Elevpengen omfattar för- och grundskoleverksamhet, oavsett huvudman, som har inskrivna elever från Haninge kommun. Internationella skolor omfattas också av elevpengen.

Prognosen för hur många barn/elever som beräknats inom respektive verksamhet är ett årsgenomsnitt baserat på kommunens befolkningsprognos, vilken ligger till grund för den budgettram som tilldelas grund- och förskolenämnden. Om antalet barn och elever blir fler än prognostiserat utgår ytterligare volymkompensation till grund- och förskolenämnden. Om barn och elevantalet omvänt blir lägre än prognosen ska grund- och förskolenämnden återlämna motsvarande anslag till kommunfullmäktige.

För 2022 fastställs nedanstående elevpeng och en jämförelse med elevpengen för 2021 enligt tabell nedan. I elevpengen ingår inte de specialdestinerade statsbidrag som finns att söka i syfte att öka lärartätheten och minska klasserna i lågstadiet. Det riktade strukturbidraget för nyanlända är utöver den ordinarie elevpengen och betalas ut enligt gällande regler.

Tabell elevpeng 2022

Verksamhet	Elevpeng 2022	Förändring i % elevpeng	Jmf 2021 grundbidrag	Föräldavgift (kr)	Prognos volym
Pedagogisk omsorg					
1-3 år	116 112 kr	7,0%	7,0%	12 470 kr	111
4-5 år	98 732 kr	7,0%	7,0%	9 350 kr	79
6-9 år	40 527 kr	7,0%	7,0%	7 080 kr	-
Förskola					
Allmän förskola	32 055 kr	6,4%	7,0%	2 338 kr	25
1-3 år	135 560 kr	6,4%	7,0%	12 470 kr	3 317
4-5 år	128 219 kr	6,3%	7,0%	9 350 kr	2 526
Fritidshem					
6-9 år	47 740 kr	6,4%	7,0%	7 080 kr	4 610
Grundskola					
År F-6	75 854 kr	6,0%	7,0%	- kr	8 968
År 7-9	100 075 kr	6,3%	7,0%	- kr	3 609
Övriga ersättningar					
Strukturbidrag för nyanlända	83 725 kr	0,0%	0,0%		320
Nattomsorg	60 380 kr	7,0%	7,0%	Se förskola	-

Beloppen redovisas i kronor och avser ersättning för helår.

Elevpengen består av två delar: *lokalersättning* och *grundbidrag*.

- **Lokalersättningen** baseras på kommunens genomsnittliga självkostnad för lokaler inom respektive verksamhetsform.
- **Grundbidraget** är den del av elevpengen som finansierar verksamheten exklusive lokaler. Eftersom grundbidraget är den del av ersättningen som går till verksamhet, redovisas förändringen jämfört med föregående år särskilt i tabellen ovan.

Grund- och förskolenämnden utbetalar elevpengen med 1/12-del varje månad. Om familjedaghem eller förskola själv tar in föräldraavgift, reduceras beloppen enligt avgiftskolumnen i tabellen ovan.

Momskompensation på 6 procent baserad på elevpengen, alternativt 18 procent på lokalkostnaden och 5 procent på övriga kostnader, tillkommer till huvudman annan än kommunen. Denna momskompensation återsöker kommunen vilket gör att det blir konkurrensneutralt.

För enheter i egen verksamhet görs ett administrationsavdrag från elevpengen för att finansiera den del av de centrala kostnaderna inom utbildningsförvaltningen som enbart avser den egna kommunala verksamheten. För andra anordnare ligger således ersättning för motsvarande kostnader i den elevpeng som utbetalas.

Till huvudman annan än kommunen som startar ny verksamhet i nybyggda lokaler i kommunen, tillkommer högst 6 000 kr per elev och år för barn i förskola och grundskola. Tillägget betalas ut i fem år. Om kommunens genomsnittliga kostnad för egna lokaler inom respektive verksamhet ökar mer än konsumentprisindex reduceras tillägget med motsvarande.

För barn i behov av särskilt stöd gäller att det till ansökan om ersättning ska biläggas underlag som styrker barnets/elevens behov. Om stöd beviljas upprättas ett beslut individuellt för varje barn/elev mellan anordnaren och kommunen. Ersättningen ligger utanför elevpengen.

Skolskjuts genom SL:s linjetrafik (eller motsvarande) omfattas inte av elevpengen, ej heller skolskjuts anordnad genom entreprenad (skolbuss, taxi, båt).

Grundsärskolans tilläggsanslag ligger utanför elevpengen.

7.5 Mandatperiodens program för uppföljning och tillsyn av privata och kommunala utförare

Bakgrund till programmet

Kommunallagen har förändrats för att uppföljning och kontroll av privata utförare ska förbättras samt för att förbättra allmänhetens insyn. I kommunallagen stadgas att kommuner och landsting får överlämna vården av en kommunal angelägenhet till ett aktiebolag, ett handelsbolag, en ekonomisk förening, en ideell förening, en stiftelse eller en enskild individ. Exempel på tjänster som överlämnats till privata utförare i Haninge är hemtjänst, daglig verksamhet, ledsagar- och avlösarservice och familjerådgivning samt skolskjuts.

Förändringen innebär att kommunfullmäktige ska för varje mandatperiod anta ett program med mål och riktlinjer för verksamheter som utförs av privata utförare. Program för uppföljning och tillsyn av privata utförare i Haninge kommun innehåller mål och riktlinjer för kommunala angelägenheter som utförs av privata utförare. Det innehåller även:

- Hur uppföljning ska ske.
- Hur allmänhetens insyn garanteras i verksamhet som lämnats över till en privat utförare.

Programmet omfattar all verksamhet som tydligt riktar sig och rör invånarna. Det kan handla om hela verksamheter (till exempel särskilda boenden för äldre, gator och parker, fastighetsförvaltning) eller delar av en verksamhet (till exempel städning inom skolan).

Programmet gäller också för kommunens helägda bolag, Haninge Bostäder AB och Tornberget AB, särskilt vad avser allmänhetens insyn. Programmet omfattar inte fristående förskolor och enskilda skolor eftersom de är egna huvudmän, och deras verksamhet regleras genom tillståndsgivning.

Haninge kommuns program är en del av kommunens övergripande styrning och ingår i fullmäktiges årliga mål- och budget. Programmet gäller för mandatperioden till och med 2022.

Programmet gäller både privata och kommunala utförare. Alla tjänster som kommunen tillhandahåller ska hålla likvärdig kvalitet, oavsett om de utförs av egen verksamhet eller privata utförare. När det anges ”privata utförare” i programmet så omfattas även egen verksamhet.

Vad är en privat utförare?

Privat utförare definieras i kommunallagen som en juridisk person eller enskild individ som har hand om vården av en kommunal angelägenhet. En privat utförare är en privat aktör utan kommunalt ägande. Det kan vara olika företagsformer som aktiebolag, stiftelser, ekonomiska föreningar, enskilda föreningar, idéburna organisationer eller kooperativa föreningar.

Privata aktörer kan bli utförare av en kommunal angelägenhet genom att:

- Vinna en offentlig upphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU),
- Kvalificera sig för att ingå i ett valfrihetssystem enligt lagen om valfrihetssystem (LOV)
- Vinna en offentlig upphandling inom områdena vatten, energi, transport och posttjänster (LUF) eller
- Sälja enstaka tjänster till kommunen genom direktupphandling.

Med kommunal angelägenhet avses ”angelägenhet av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område eller kommunens medborgare”.

Ansvarsfördelning mellan kommunstyrelsen, nämnder och bolag

Ansvarsområden för kommunstyrelsen, Södertörns upphandlingsnämnd och nämnderna anges i respektive reglemente. Bolagens ansvar definieras bland annat i ägardirektiven.

I regelverk inom upphandling och inköp (upphandlingspolicy med riktlinjer) anges vad Södertörns upphandlingsnämnd och den upphandlande nämnden ansvarar i upphandling och avtalsuppföljning. Regelverket finns på intranätet.

Södertörns upphandlingsnämnd ansvarar för att avtalen innehåller regler om att utföraren ska lämna information om verksamheten vid begäran. Det vill säga regler för att allmänhetens insyn garanteras i verksamhet som lämnats över till en privat utförare.

Allmänhetens insyn

Kommunen ska i avtal med privata utförare tillförsäkra sig information som gör det möjligt att ge allmänheten insyn i den verksamhet som lämnats över till en privat utförare.

Utföraren ska kunna lämna information när kommunen begär det. Informationen ska göra det möjligt för allmänheten att få insyn i hur uppdraget utförs. Nämnden ska i sin begäran precisera vilken information som efterfrågas. Enskilda personer kan inte begära att få information genom att hänvisa till detta program.

Informationen som begärs in från privata utförare ska ha koppling till upphandlingen och verksamheten.

Information om resultat på hemsidan

Enligt kommunallagen ska enskilda medborgare kunna välja utförare. För att detta ska kunna göras, måste den ansvariga nämnden informera om samtliga utförare som bedriver en verksamhet. Informationen ska vara saklig, tillgänglig, informativ och överskådlig. Huvudsakligen ska detta ske på kommunens webbplats.

7.6 Interna resultatenheter

Enligt kommunallagen har nämnderna det yttersta ansvaret för den interna kontrollen inom respektive verksamhetsområde. Därför ska varje nämnd se till att det finns tydliga ansvars- och befogenhetsfördelningar i verksamheten. Respektive nämnd beslutar om regler för resultatenheter samt hur resultat för enskilda resultatenheter ska hanteras mellan åren. En resultatenhet är organisatoriskt samt budget- och verksamhetsmässigt avgränsad från andra enheter.

Chef för resultatenhet ansvarar för enhetens samlade resultat för ekonomi, verksamhet och kvalitet. Resultatenheter är inte fria att köpa vissa kommungemensamma tjänster var de vill, utan måste beakta koncernnyttan i interna kommungemensamma tjänster (se nedan).

Resultatenheter har däremot möjlighet att påverka omfattning och kvalitet på de tjänster de köper inom ramen för interna överenskommelser för service och stöd.

De gemensamma tjänster som ska handlas internt inom kommunen är:

- IT-utveckling, drift och förvaltning
- Ekonomiadministration inklusive krav och inkassohantering
- Upphandling
- Personaladministration inklusive lönehantering
- Information och kommunikation
- Telefonväxel, reception och post
- Vaktmästeri och fordonshantering
- Tryckeri (om inte ramavtal finns)
- Verksamhetslokaler

Interna överenskommelser mellan kommunstyrelseförvaltningen och övriga förvaltningar tecknas och följs upp. Avtalen definierar bland annat de interna tjänsternas omfattning och kvalitet samt internpriset.

7.7 Lokalförsörjning

7.7.1 Roller och ansvar

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för lokalförsörjningsfrågor. Varje nämnd och förvaltning samt Tornberget har ett ansvar för att ständigt hålla frågan om ett effektivt lokalutnyttjande aktuell. I detta ansvar ingår att vid behovs- och verksamhetsförändringar noga särskilt tillvarata varje möjlighet till att minska lokalkostnaderna och ytterligare effektivisera samt om möjligt samutnyttja lokalutnyttjandet.

Idag ägs och förvaltas större delen av kommunens verksamhetslokaler av kommunens fastighetsbolag, Tornberget. Tornbergets huvuduppgift är att tillgodose kommunens behov av verksamhetslokaler och svara för byggprocessen efter beställning från kommunen.

Kommunstyrelseförvaltningen ansvarar på kommunstyrelsens uppdrag för samordningen av kommunens lokalbehov. Kommunala lokaler som inte används tillförs kommunens gemensamma lokalbank. Lokalbanken finansieras genom ett påslag på maximalt två procent som läggs på hyran för samtliga lokaler.

7.7.2 Lokalresursplanering och nyanskaffning av lokaler

I planeringen av nya lokaler krävs en effektiv lokalplaneringsprocess. Det är särskilt viktigt att de ekonomiska konsekvenserna av utbyggnaderna tidigt kan belysas och att processen stödjer frågor om delaktighet, styrning och kvalitet i beslutsunderlagen. Utgångspunkt för en effektiv lokalplaneringsprocess är lokalresursplanen, vilken tas fram varje år i samband med budgeten och som innehåller varje enskild förvaltnings behov av lokaler för såväl pågående som kommande planerad verksamhet.

Tornberget ska vara behjälplig att ta fram kostnadskalkyler för investeringarna. Respektive nämnd tar upp lokalbehovet i sin kommande investerings- och driftbudget. I underlaget till nämnden ska också ingå en redovisning av verksamhetens förändrade kostnader i övrigt. Det är viktigt att ha en mycket god framförhållning för att denna process ska fungera. För att tydliggöra beslutsordning, roller och ansvar kring anskaffningen av nya lokaler har kommunfullmäktige beslutat om en modell för investeringsprocessen i kommunen.

7.7.3 Investeringsprocessen

I modellen för investeringsprocessen har arbetet med investeringsprojekt delats in i fem skeden (lokalresursplanskede, programskede, förprojekteringsskede, projekteringsskede och byggskede).

Lokalresursplanskedet består av det arbete som lokalförsörjningsenheten och förvaltningarna löpande gör för att kartlägga framtida lokalbehov. Övriga fyra skeden initieras av politiska beslut vilka normalt ska fattas i samband med den årliga budgetprocessen. Lokalförsörjningsenheten har ett övergripande ansvar för programskedet och Tornberget har ett övergripande ansvar för processen från och med förprojekteringsskedet fram till och med färdigställandet.

Om ett lokalbehov ska lösas genom inhyrning eller genom att privata intressenter ska bygga och driva verksamheten ska detta normalt beslutas innan programskedet startas.

7.7.4 Avställning av lokaler

Nämnderna har rätt att ställa av lokal eller del av lokal, där hyresgästen slipper fortsatt kostnadsansvar, vid varje kvartalsskifte med minst tre månaders framförhållning. Vid avställning av del av lokal ska denna utgöra en avskild eller enkelt avskiljbar del av lokalen som är möjlig att upplåta till annan hyresgäst. Bedömningen avgörs från fall till fall av kommunstyrelseförvaltningen i samråd med respektive förvaltning.

7.7.5 Inhyrning av lokal

Förslag till inhyrning av ny lokal anmäls alltid till kommunstyrelseförvaltningen, enheten för lokalförsörjning på ekonomiavdelningen, som ansvarar för förhandlingen med hyresvärden. I kommunstyrelsens delegationsordning finns det reglerat vem som får besluta om inhyrning av lokaler.

7.7.6 Anpassning i lokaler som ägs av Tornberget

Vid större anpassningar ska samma hantering gälla som för beställning av ny lokal (se ovan). Huvudprincipen är även här att beställande förvaltning och nämnd har den framförhållningen att beslut om nya lokaler tas i samband med den årliga budgetprocessen.

Samtliga beställningar, även mindre verksamhetsanpassningar skall godkännas av lokalförsörjningschef på kommunstyrelseförvaltningen tillsammans med berörd förvaltningschef. Eventuella kapitalkostnader alternativt förändrade driftkostnader (hyra) belastar sedan beställande nämnd från tidpunkten för färdigställande.

7.7.7 Reinvesteringar i byggnader

Investeringar i fastigheter som ägs av Tornberget och som är nödvändiga ur ett fastighetstekniskt perspektiv eller där rationaliseringar i byggteknik kan uppnås initieras av Tornberget. Innan insats påbörjas ska samråd ha skett med berörd förvaltning. Kapitalkostnaden för reinvesteringen belastar hyresgästen när ombyggnaden är färdigställd. Större reinvesteringsprojekt som Tornberget initierar ska tas upp i den årliga budgetprocessen.

7.8 Delegationsordning och attestreglemente

För en fungerande intern kontroll och styrning är det viktigt att det finns fungerande och kompletta delegationsordningar för varje nämnd. Ansvar för kommunens verksamheter ligger på nämnd/ styrelse. Genom att delegera ansvaret ut i tjänstemannaorganisationen, utförs arbetsuppgifterna på rätt nivå och på rätt sätt av dem som arbetar i verksamheten. Varje nämnd måste se över och uppdatera sin delegationsordning årligen.

I kommunens attestreglemente och dess tillämpningar anges vilka som får beslutsattestera, vad attest innebär och vilka beloppsgränser som finns för beslutsattestanter. Den som själv har konsumerat, använt, tagit en vara eller tjänst i bruk får inte beslutsattestera fakturan. Beslutsattestant ska ha kompetens för uppgiften samt ha ansvar för den budget som ska debiteras.

Varje år upprättar respektive nämnd en aktuell attestförteckning, där det framgår vilka som har beslutsattest enligt attestreglementet samt vem som ersätter ordinarie attestant vid dennes frånvaro. Attestförteckningen ska vara anpassad till nämndens organisation och modell för ekonomisk styrning. Attestreglemente och dess tillämpning finns på kommunens webbsida bland styrdokument.

7.9 Drift- och investeringsbudget

7.9.1 Driftbudget

Kommunen budgeterar med ett resultat om minst två procent av skatteintäkter och generella statsbidrag enligt rekommendationer från Sveriges Kommuner och Landsting. Resultatmålet är en nivå som Sveriges Kommuner och Landsting rekommenderar för att kommunen ska behålla värdet på sina anläggningstillgångar, möjliggöra självfinansiering av investeringar och för att ha en marginal för oförutsedda kostnadsökningar eller intäktsminskningar.

När kommunfullmäktige fattat beslut om mål och budgetramar har respektive nämnd i uppgift att upprätta en detaljbudget uppdelad på intäkter och kostnader. Det ingår i nämndernas uppdrag att utveckla sin verksamhet utifrån sin budget och att anpassa sin ekonomi och sin verksamhet för att uppfylla fullmäktiges mål, politisk plattform samt kommunövergripande program. Respektive nämnd kan ha en egen reserv för att kunna parera oförutsägbara merkostnader eller avvikelser i förhållande till satta mål. Reserven disponeras då av nämnden som beslutar om och när reserven ska användas.

Nämndens detaljplanering inklusive budget och strategier för att uppfylla fullmäktiges mål (Strategi och budget) beslutas av nämnden senast den 31 oktober. Därefter ska verksamheternas detaljbudget läggas in i budgetverktyget i Hypergene. Nämndens strategier och förvaltningarnas åtaganden och aktiviteter ska också läggas in i Hypergene. Kommunens hela budget och verksamhetsplanering ska vara registrerad och avstämd i ekonomisystemet senast 31 januari. Kommunens budget är drift- och investeringsbudget

som finns totalt för hela kommunen och per nämnd. Driftbudgeten avser löpande kostnader och intäkter (nettoförbrukning) och ska budgeteras ner på enhets-/ansvarsnivå.

Kommunens nämnder har ett ekonomi-och verksamhetsansvar som sträcker sig längre än det enskilda budgetåret för att uppfylla den politiska ledningens vision och fullmäktiges mål. Grundprincipen är att nämnderna för med sig hela över- eller underskott avseende ekonomi till kommande verksamhetsår. Detta under följande förutsättningar:

- Fullmäktige anser att resultatöverföringen är rimlig relaterat till hur nämndens överskott eller underskott har uppstått.
- Om en nämnds överskott ska föras över till nästa års nämndbudget, ska kommunen minst har motsvarande ekonomiska utrymme i kommunens totala budget.
- Resultatöverföring från föregående år får inte tas i anspråk eller belasta i kommande års budget förrän beslut om resultatöverföring fattats av fullmäktige.
- Beviljad resultatöverföring (överskott) får inte användas för verksamhet som bidrar till att nämndens rambehov ökar kommande år.
- Beviljad resultatöverföring (överskott) ska användas på ett sätt som bidrar till effektiv verksamhet och resursanvändning samt till uppfyllelse av fullmäktiges mål.
- Överskott från driftbudgeten för innevarande och tidigare år får inte användas till investeringar.
- Om en nämnd har underskott ska detta återbetalas, d.v.s. belasta nämndens budget, under kommande år. Maximalt antal år att dela upp underskott är tre år, efter beslut fattat av fullmäktige.

Eftersom budgetramarna utgör gräns för kommunens ekonomiska resurser kommer tilläggsanslag under innevarande budgetår i princip inte att beviljas. Det gäller både drift- och investeringsbudget.

7.9.2 Investeringsbudget

Kommunens investeringsbudget fördelas per nämnd och ligger till grund för sådana inköp som redovisningsmässigt betraktas som materiella anläggningstillgångar. Varje nämnd beslutar själv vilka investeringsmedel som ska äskas och hur investeringsbudgeten ska fördelas om inte kommunfullmäktige beslutat annat. Investeringsbudgeten kan vara riktad till specifika investeringsprojekt eller som en gemensam budgetpost. Varje projekt som tilldelas investeringsmedel får ett projektnummer som alltid ska användas när kostnader och intäkter bokförs för investeringen.

I kommunen ska investeringsbudget för inköp som uppfyller kriterierna ovan finnas. Om investeringsbudget inte finns måste inköpet ändå bokföras som en investering. Inköp får inte belasta driften i de fall kriterierna för materiell anläggningstillgång uppfylls. Om investeringsbudget saknas eller är förbrukad, men verksamheten ändå bedömer att de behöver göra inköp sin klassificeras som en anläggningstillgång måste det finnas ett prognostiserat överskott i driftbudgeten motsvarande hela investeringens storlek.

Materiell anläggningstillgång

En materiell anläggningstillgång är en fysisk tillgång såsom till exempel markreserv, standardförbättringar i annans fastighet, gator, parker, maskiner, inventarier och fordon. Inköp i Haninge kommun är en materiell anläggningstillgång och därmed en investering, när den uppfyller samtliga av följande kriterier:

- Tillgången har ett väsentligt anskaffningsvärde
- Belopp för inköpet ska överstiga 25 000 kr (exkl. moms)

- Det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelarna eller den servicepotential som har samband med innehavet kommer kommunen till del
- Anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt
- Tillgången är avsedd för stadigvarande bruk
- Tillgången har en nyttjandeperiod på minst tre år

Alla inköp avseende denna typ av varor som uppfyller kriterierna ovan, ska redovisas som materiell anläggningstillgång. Uppfylls inte kriterierna ska inköpet belasta driften, det vill säga kostnadsföras direkt.

Flera inköp av mindre värde kan ses som en investering om det finns ett naturligt samband. Naturligt samband innebär att det finns ett funktionellt eller fysiskt samband mellan inköpen. Samtliga kriterier ovan ska vara uppfyllda. Exempel på inköp som har ett naturligt samband och som ska aktiveras som anläggningstillgång är inköp av bord och stolar till ett konferensrum eller inredning till en nybyggd skola.

Kapitaltjänstkostnader - Avskrivning och internränta

Kapitaltjänstkostnader avser kostnader för avskrivningar och internränta. När en investering är klar läggs en anläggningstillgång upp i ekonomisystemet och kapitaltjänstkostnaderna börjar belasta enheten månaden efter det att anläggningen tagits i bruk.

Under anläggningens nyttjandeperiod görs avskrivningar med lika stora belopp varje månad. Internränta beräknas månadsvis på anläggningens värde. Både avskrivning och internränta belastar enheten som gör investeringen som driftskostnader. Innan beslut om en investering tas ska kapitaltjänstkostnad alltid kalkyleras och beaktas i driftbudgeten under hela nyttjandeperioden.

Kommunen tillämpar komponentavskrivningar där det är tillämpligt, främst för investeringar inom byggnader, gator, vägar och markanläggningar.

Komponentavskrivningar innebär att olika komponenter inom en anläggning skrivs av med olika avskrivningstider.

7.10 Förvaltningsledningens rapporteringsskyldighet

Förvaltningschef ansvarar inför sin nämnd att budgeten hålls samt att åtaganden och aktiviteter bidrar enligt plan till måluppfyllelse och är skyldig att skyndsamt rapportera ekonomisk eller verksamhetsrelaterad obalans inom förvaltningens ansvarsområden till nämnden.

Om prognosen för året visar på ekonomiskt underskott eller risk för att åtaganden och aktiviteter inte kommer att bidra enligt plan till måluppfyllelse, ska åtgärdsförslag med besparingar, effektivisering eller verksamhetsmässiga omprioriteringar omedelbart tas fram och redovisas för nämnden som fattar beslut om åtgärder.

Det ska tydligt framgå vilka åtgärder som kommer att vidtas, vilken kostnadsbesparing, intäktökning eller måluppfyllelse som kommer att säkerställas samt när den ekonomiska eller målrelaterade effekten kommer att få faktiskt genomslag. Information om obalans samt åtgärdsplan ska skickas till kommunstyrelsen för kännedom.

För resultatenheter, avdelningar eller motsvarande inom nämndens ansvarsområde där budget överskrids eller åtaganden och aktiviteter avviker mot beslutade strategier och mål ska ansvarig förvaltningsledning vidta motsvarande åtgärder som krävs för att återställa balans i budget och verksamhet.

7.11 Uppföljning och åiterrapportering

Resultatuppföljning av ekonomi och mål samt analys åtgärder vid avvikelser är en viktig del i styrningen och en förutsättning för decentralisering av ansvar och befogenheter.

Eftersom målet med den kommunala verksamheten är att tillhandla hålla tjänster av god kvalitet och använda befintliga resurser effektivt måste styrningen ha en helhetssyn på ekonomi, prestationer, måluppfyllelse och kvalitet.

Kommunstyrelsen fattar beslut om när nämnderna ska lämna sina verksamhetsuppföljningar till kommunstyrelseförvaltningen. Respektive förvaltning ska följa kommunstyrelsens tidplan och anvisningar.

Fullmäktiges Mål och budget följs upp löpande under ett verksamhetsår:

- Månadsbokslut görs alla månader utom januari och juli. Dessa uppföljningar har störst fokus på ekonomisk uppföljning, prognos samt risk och känslighetsanalys, men bör även omfatta viss analys av de ekonomiska förutsättningarna i förhållande till verksamheternas prioriteringar (strategier) och aktiviteter.
- Nämnderna följer upp, analyserar och rapporterar ekonomiskt utfall och årsprognos. Fullmäktiges mål och uppdrag följs också upp tre gånger per år med årsprognos, delårsuppföljning 1 per april, delårsuppföljning 2 per augusti och i nämndens årsredovisning.
- Utökad månadsbokslut för kommunen upprättas per 30 april. Denna uppföljning har störst fokus på ekonomisk uppföljning, prognos samt risk och känslighetsanalys, men bör även omfatta viss analys av de ekonomiska förutsättningarna i förhållande till verksamheternas strategier och aktiviteter. Utökningen jämfört med ett vanligt månadsbokslut består i sammanfattning av nämndernas och kommunstyrelsens utfall och prognos för investeringar samt avstämd balans- och resultaträkning för kommunen (ej sammanställd redovisning för hela koncernen, ej kassaflödesanalys och noter).
- Koncernens lagstadgade delårsrapport görs en gång årligen (per den 31 augusti). Fullmäktiges Mål och budget följs upp och analyseras, vilket innebär att uppföljningen omfattar både ekonomiska och verksamhetsmässiga resultat. Prognoser samt risk- och känslighetsanalyser avseende ekonomiskt resultat och uppfyllelse av fullmäktiges mål görs. Delårsrapporten per augusti ska uppfylla kraven i lagen om kommunal redovisning för delårsrapporter.
- Årsredovisningen omfattar uppföljning och analys av ekonomi och verksamhet för verksamhetsåret. Krav om kommunernas upprättande av årsredovisning finns i lagen om kommunal redovisning och i kommunallagen. Det ekonomiska resultatet sammanställs och analyseras, jämförelser görs med föregående års budget och utfall, eller målvärde om det gäller en indikator. Bedömningar görs om fullmäktiges mål har uppfyllts eller inte. Uppföljning och analys är en viktig del i kommande års planering.
- Utöver ovanstående kan fullmäktige eller kommunstyrelse ge nämnder i uppdrag att göra särskilda uppföljningar och utvärderingar som ska rapporteras.
- Till ovanstående skall respektive nämnd följa upp den löpande verksamheten baserat på åtgärder definierade i den politiska plattformen. Kommunstyrelsen ska säkerställa att den politiska plattformen beaktas och fastställs i respektive nämnds Strategi och budget.

På individuell nivå sker resultat- och målsamtal. Detta sker under första kvartalet årligen i ett samtal då medarbetarens insatser relateras i förhållande till uppsatta mål.

Bilaga Indikatorer för fullmäktiges mål

Syfte med bilagan

Bilagan är ett hjälpmedel i uppföljning och analys av indikatorer. För varje mål definieras alla indikatorer. Det finns uppgifter om källa, hur ofta de mäts, ungefärligt datum för publicering i databas eller när resultat blir offentligt.

Det förekommer att mätningen görs ett år och värdet blir offentligt nästa år. Huvudregeln är att året som anges i den offentliga databasen är det som styr. Om mätningen gjorts ett år tidigare än publicering bör det beaktas i analysen. Många uppgifter hämtas från kolada (kommun- och landstingsdatabasen).

Bilaga innehåller definitioner, källor, datum, ansvariga och medverkande i analys av indikatorer för alla mål.

Mål 1 i Haninge ska miljö- och klimatarbetet vara i framkant

Haninge bidrar till renare luft, marker, vatten och giftfria miljöer. Fossilmfria resor och transporter i kommunen ska öka. På längre sikt (år 2025) ska kommunens resor och transporter vara fossilmfria enligt det klimat- och miljöpolitiska programmet. Alla resor i Haninge som geografiskt område ska vara fossilmfria år 2030. Naturvärden, biologisk mångfald och ekologiska spridningssamband ska skyddas och utvecklas. Kommunens verksamheter ska utgå ifrån ett tydligt ekologiskt hållbarhetsperspektiv.

Ansvariga för målet är samtliga nämnder och bolag. Undantag är näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden och Södertörns överförmyndarnämnd. Kommunstyrelsen har en samordnande roll.

Mål 1 Indikatorer	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Mål 2023
KF Utsläpp av växthusgaser från kommunens resor och transporter (ton)*		936	379		468	312
KF Energianvändning i kommunala lokaler (kWh/m ²)**	168	163	158		-4%	-6%
KF Energianvändning i kommunala bostäder (kWh/m ²)**	117	114	120		- 1%	- 1%
KF Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling (%)***	31%	31%			40%	42%

* beräkningsmetod har förändrats, vilket har gett ändrade värden från 2019

**beräkning ändrad så att värden avser procentuell minskning per år. Gäller från 2021. Till och med är det antal kWh/m² som har beräknats.

*** inklusive biologisk behandling. Värden för 2020 publiceras i oktober 2021

Utsläpp av växthusgaser från kommunens resor och transporter (ton CO₂)

Definition: Koldioxidutsläpp från kommunens resor och transporter. Avser resor i tjänsten (inköpt drivmedel, privat bil i tjänst och tjänsteresor). Exklusive upphandlade transporter. Antal ton/år.

Källa: KSF

Mäts: Varje år. Ej klart när resultatet är färdigt

Ansvarig: KS

Medverkar: Alla nämnder (ej NAN och ÖFN), Haninge Bostäder, Tornberget

Energianvändning i kommunala lokaler resp. bostäder (minskning % per år)

Definition: Energianvändning per kvadratmeter (kWh/m²) i de lokaler som ägs av kommunen, Tornberget AB och de bostäder som ägs av Haninge bostäder. Siffrorna är normalårskorrigerade. Resultaten av energieffektiviseringarna redovisas i årsredovisningen genom procentuell förändring mot tidigare värden.

Källa: Tornberget respektive Haninge Bostäder

Mäts: Varje år. Resultatet finns cirka v 9.

Ansvarig: Tornberget respektive Haninge Bostäder

Medverkar: KS, nämnderna (ej NAN och ÖFN)

Hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling (%)

Definition: Antal kilogram hushållsavfall som samlats in för materialåtervinning inklusive biologisk behandling dividerat med totalt antal kilogram insamlat hushållsavfall.

Källa: Kolada, U07414

Mäts: Varje år (Publiceras v 40, värden avser föregående år)

Ansvarig: SBN

Medverkar: KS, Haninge Bostäder, Tornberget

Mål 2 I Haninge ska tillväxten ske på ett hållbart sätt

Bostadsområden ska omfatta olika boendeformer och infrastruktur, parker och tillgång till kommunens service ska utvecklas i samma takt som bostäder byggs i närhet till kollektivtrafiken. En fungerande arbetsmarknad ska ge fler i arbete. Företag ska utvecklas och vara nöjda med kommunens service.

Ansvariga för målet är kommunstyrelsen, näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden, stadsbyggnadsnämnden, socialnämnden, Tornberget och Haninge Bostäder AB

Mål 2 Indikatorer	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Mål 2023
KF Nybyggda och ombyggda bostäder (antal per år i genomsnitt)*	541	342			750	750
KF Företagsklimat enligt ÖJ, total, NKI (index)	75	75	76		76	76
KF Förvärvs-arbetande invånare 20-64 år (%)**	80,9%	80,0%			82,5%	83,0%

*värde 2020 klart i maj 2021

**värden 2020 klart i december 2021

Nybyggda och ombyggda bostäder (antal per år i genomsnitt)

Definition: Antal nybyggda bostäder som under året erhållit slutbesked. I resultatet ingår även ombyggda lokaler som blivit bostäder.

Källa: KSF

Mäts: Varje år. Resultatet finns v 20. Värdet avser föregående år.

Ansvarig: KS

Medverkar: SBN, Haninge Bostäder

Företagsklimat enl. ÖJ (Insikt) - Totalt, NKI

Definition: Kommunrankning, enkätundersökningen Insikt, företagarnas helhetsbedömning av servicen i myndighetsutövningen (skala 0-100)

Källa: Kolada, U07451
 Mäts: Varje år. Publiceras i kolada v 19. Avser året tidigare.
 Ansvarig: KS
 Medverkar: SBN, NAN

Förvärvsarbetande invånare 20-64 år, andel (%), samma som sysselsättningsgrad)

Definition: Antal förvärvsarbetande i åldern 20-64 år dividerat med antal invånare i åldern 20-64 år den 31/12. Med förvärvsarbetande avses personer med löneinkomst av anställning under november månad, och personer med inkomst av aktiv näringsverksamhet.

Källa: Kolada, N00914
 Mäts: Varje år. Publiceras i kolada v 49. Avser föregående år
 Ansvarig: KS
 Medverkar: SN, NAN

Mål 3. I Haninge ska medborgarna vara trygga oavsett skede av livet

Medborgaren ska känna sig trygg i Haninge oavsett var i kommunen man bor, bakgrund och ålder. För att skapa trygghet ska kommunal omsorg erbjudas när behov uppstår. Insatser utformas utifrån medborgarens egna förutsättningar. Äldre har tillgång till god omsorg med bibehållet oberoende. Multisjuka, ofta äldre personer, ställer höga krav på fungerande samverkan inom kommunen och med regionen.

Ansvariga för målet är alla nämnder och bolag. Undantag är näringslivs- och arbetsmarknadsnämnden, Södertörns upphandlingsnämnd och Södertörns överförmyndarnämnd.

Mål 3 Indikatorer	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Mål 2023
KF Elever i åk 5: Jag känner mig trygg i skolan*	82,8%	-	80,0%	-	88,0%	88,0%
KF Trygghets-index, lokal mätning (index)*	1,6	-	1,9	-	1,6	1,6
KF Anmälda brott om skadegörelse per 1000 invånare**	25,5	28,4			23,5	23,0

*mätning sker vartannat år

**värden 2020 klara i oktober 2021

Elever i åk 5: Jag känner mig trygg i skolan, positiva svar, andel (%)

Definition: Antal elever som angivit något av alternativen "stämmer helt och hållet" eller "stämmer ganska bra" som svar på påståendet "Jag känner mig trygg i skolan", dividerat med det totala antalet elever som svarat på enkäten. För data på kommunnivå avser uppgifterna enbart elever i kommunala skolor.

Källa: Kolada, N15557
 Mäts: Vartannat år. Publiceras i kolada v 3, 2021. Avser år 2020.
 Ansvarig: GFN
 Medverkar: -

Trygghetsindex (lokal mätning)

Definition: Trygghetsundersökning med 300 respondenter i 10 kommundelar, totalt 3 000 respondenter. Undersökningen mäter på lokal nivå den upplevda tryggheten och den faktiska utsattheten för brott. 33 frågor ingår i metoden som tillsammans bildar ett trygghetsindex. Index mellan 0 – 6, låga värden är bra.

Källa: Stiftelsen Tryggare
 Mäts: Varje år
 Ansvarig: KS
 Medverkar: Alla nämnder (ej NAN, ÖFN, SUN), Haninge Bostäder, Tornberget

Anmälda brott om skadegörelse per 1000 invånare

Definition: Statistiken redovisas efter den kommun där brottet har begåtts (brottsplats). I brottskategorin brott om skadegörelse ingår "skadegörelse/grov skadegörelse/ åverkan på motorfordon (ej brand), genom brand (även motorfordon), klotter, mot stat, kommun, landsting (ej klotter), annan skadegörelse" samt "mordbrand/grov mordbrand"

Källa: Kolada, U07452
 Mäts: Varje år. Publiceras i kolada v 12. Avser föregående år.
 Ansvarig: KS
 Medverkar: Alla nämnder (ej NAN, ÖFN, SUN), Haninge Bostäder, Tornberget

Mål 4. Haninge ska erbjuda en innovativ skola med höga förväntningar som skapar konkurrensfördelar i livet

Det är viktigt att fler elever blir behöriga till gymnasiet och därefter klarar en gymnasieexamen. Risken för att hamna i utanförskap och psykisk ohälsa minskar i en likvärdig och tillgänglig skola. Svenska för invandrare (SFI) är en viktig aspekt av integration och för att komma in på arbetsmarknaden.

Ansvariga för målet är grund- och förskolenämnden och gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden samt socialnämnden.

Mål 4 Indikatorer	Utfall 2018	Utfall 2019	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Mål 2023
KF Elever i år 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor (%)	83,0%	86,0%	87,4%		86,0%	87,0%
KF Gymnasieelever med examen inom 3 år, kommunala skolor (%)	51,7%	48,2%	48,1%		55,0%	57,0%
KF Lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera (%)*	42,0%	47,0%			50,0%	52,0%

*status efter 90 dagar. Värden 2020 klara i maj 2021.

Elever i år 9 som är behöriga till yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%)

Definition: För att ha gymnasiebehörighet till ett yrkesprogram krävs godkända betyg i svenska eller svenska som andraspråk, engelska och matematik och i minst fem andra ämnen från grundskolan. Uppgiften avser elever i kommunala skolor i kommunen oavsett folkbokföringsort.

Källa: Kolada, N15436
 Mäts: Varje år. Publiceras i kolada v 44. Värdet avser innevarande år.
 Ansvarig: GFN
 Medverkar: -

Gymnasieelever med examen inom 3 år, kommunala skolor, andel (%)

Definition: Antal elever som började på gymnasium i kommunal regi i kommunen för tre år sedan med examen inom tre år, inkl. IM dividerat med antal elever som började på gymnasium i kommunal regi i kommunen för tre år sedan, inkl. IM. Elever som vid utbildningens början saknar svenskt personnummer (t ex nyanlända elever som ännu inte blivit folkbokförda) ingår ej.

Källa: Kolada, N17451
 Mäts: Varje år. Publiceras i kolada v 50. Värdet avser innevarande år.
 Ansvarig: GVN
 Medverkar: -

Lämnat etableringsuppdraget och börjat arbeta eller studera (status efter 90 dagar), (%)

Definition: Etableringsuppdraget omfattar nyanlända flyktingar (20-64 år) samt nyanlända i åldern 18-19 år utan föräldrar i Sverige. Uppdraget omfattar aktiviteter under högst 24 månader där Svenska för invandrare (sfi), samhällsorientering och arbets-förberedande aktiviteter utgör olika delar. Status efter 90 dagar bland de som lämnat etableringsuppdraget. I arbete omfattas arbete utan stöd, nystartsjobb, extratjänster och arbete med stöd. I studier räknas de som studerar på den utbildning som berättigar studiemedel.

Källa: Kolada, N00973
 Mäts: Varje år. Publiceras i kolada v 20, 2021. Avser 2020.
 Ansvarig: SN
 Medverkar: GVN

Mål 5. I Haninge ska ett attraktivt kultur- och fritidsutbud finnas

Barn och unga ska ha rätt att uppleva och utöva konst och kultur. Demokrati ska värnas och utvecklas för att långsiktigt skapa trygghet och sammanhållning. Fler möjligheter för människor att mötas spontant ska skapas.

Ansvariga för målet är kultur- och demokratinämnden och idrotts- och fritidsnämnden.

Mål 5 Indikatorer	Utfall 2020	Utfall 2021	Mål 2022	Mål 2023
KF Andelen ungdomar som upplever att tillgången till kulturaktiviteter är god (%)	60%		73%	80,0%
KF Andelen ungdomar som upplever att tillgången till idrottsaktiviteter är god (%)	78%		80%	80,0%

Andelen ungdomar som upplever att tillgången till kulturaktiviteter är god (%)

Definition: Andel elever i åk 4 och 8 som svarat att det stämmer ganska bra eller stämmer helt och hållet på frågan om ”eleven upplever en god tillgång till kulturaktiviteter”.

Källa: Haninge skolenkät
 Mäts: Varje år
 Ansvarig: KDN
 Medverkar: -

Andelen ungdomar som upplever att tillgången till idrottsaktiviteter är god (%)

Definition: Andel elever i åk 4 och 8 som svarat att det stämmer ganska bra eller stämmer helt och hållet på frågan om ”eleven upplever en god tillgång till idrottsaktiviteter”.

Källa: Haninge skolenkät
 Mäts: Varje år, maj månad
 Ansvarig: IFN
 Medverkar: -

